Załącznik
do uchwały nr ……
Rady Miasta Ząbki
z dnia ….. 2024 r.

Strategia Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033

Miasto Ząbki
tu rodzi się przyszłość

Spis treści

Strategia Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033 2
1. Wprowadzenie 6
2. Misja rozwoju w modelu Ashridge 9
Cel podstawowy, główna aspiracja rozwojowa Miasta 11
Domeny strategicznego rozwoju 13
Wartości 19
Standardy zachowań 20
3. Plany działań 21
Domena I – Miasto w zasięgu spaceru 21
Domena II – Rozwój usług czasu wolnego dla mieszkańców „Miasto po godzinach” 26
Domena III – Zaangażowana, rozwijająca się i „zaopiekowana” społeczność 30
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Ząbki 34
Wprowadzenie 34
Uwarunkowania środowiskowe – opis aspektów hydrologicznych 39
Zalecenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej 44
5. Obszary strategicznej interwencji 52
Obszar strategicznej interwencji (OSI) w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ 52
Warszawsko-wschodni Obszar Strategicznej Interwencji 54
MOF Warszawy 54
Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) Miasta Ząbki 55
6. System realizacji strategii 60
Zarządzanie realizacją Strategii 60
Monitoring i ewaluacja 64
Procedura aktualizacji *Strategii* 68
Zgodność *Strategii* z dokumentami wyższego rzędu 70
7. Ramy finansowe i źródła finansowania 74
8. Wnioski z diagnozy strategicznej 78
Silne strony 78
Słabe strony 80
Szanse 82
Zagrożenia 82
9. Ewaluacja ex-ante 84
Cel badania 84

Zastosowana metodologia 84
Główne wnioski 85
Rekomendacje 86
10. Spis rysunków 87
11. Spis plansz 87
12. Spis tabel 87

1. Wprowadzenie

Dobiega końca poprzednia perspektywa wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata na 2014-2023. W grudniu 2022 r. rozpoczęto prace nad przygotowaniem opracowania nowego dokumentu Strategii, obejmującego zasięgiem czas do roku 2033. Choć to wizja odległa, jednak w kontekście wielu dynamicznych zmian zachodzących w społeczeństwie, gospodarce i środowisku, należy tym bardziej myśleć i działać długookresowo.

W niniejszym dokumencie przedstawiono główne założone cele strategiczne dla Miasta Ząbki do roku 2033. Powstanie opracowania strategicznego zostało poprzedzone **sporządzeniem diagnozy** sytuacji wyjściowej, obejmującej w szczególności okres 2017-2021, analizę porównawczą, uwarunkowania zewnętrzne, jak również **spotkania warsztatowe** umożliwiające partycypacyjne wytyczenie kierunków działań na przyszłość. Wnioski diagnostyczne zawarto przy opisie domen strategicznego rozwoju oraz w ostatniej części dokumentu.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem prac nad Strategią Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033 (grudzień 2022 i styczeń 2023) stworzono Ocenę realizacji Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2014-2023. Wnioski z oceny wykorzystano przy definiowaniu nowych celów strategicznych oraz podczas ustalania standardów zarządzania realizacją niniejszego dokumentu.

Harmonogram prac nad Strategią został ustalony poprzez podjęcie Uchwały Nr LXXIV/664/2023 Rady Miasta Ząbki z dn. 25 stycznia 2023 r. w sprawie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033.

Spotkania warsztatowe odbyły się:

- 31 marca 2023 r.,
- 20 kwietnia 2023 r.,
- oraz 10 maja 2023 r.
- 10 maja 2023r. odbyło się także spotkanie dotyczące strategii z mieszkańcami miasta Ząbki i Radnymi Miejskimi.

Warsztaty przeprowadzili eksperci z Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. z Krakowa – podmiotu będącego Wykonawcą opracowania Strategii. Celem warsztatów było w szczególności:

- wprowadzenie do procesu planowania strategicznego,
- opracowanie Misji rozwoju Miasta w 4-elementowym modelu Ashridge,
- wskazanie mocnych i słabych stron wynikających z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta,
- wypracowanie kierunków działań w ramach domen i wskazanie projektów flagowych.

W trakcie sesji roboczych oraz w oparciu o wnioski z ewaluacji i monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2014-2023 przeprowadzono spotkania robocze mające na celu ostateczne uzgodnienie zakresu celów strategicznych i operacyjnych, omówienie zasad zarządzania strategią i monitoringu oraz ustalenie Obszaru Strategicznej Interwencji.

Niniejsza Strategia będzie stanowiła punkt odniesienia dla dokumentów wykonawczych i przedsięwzięć podejmowanych w Mieście Ząbki do roku 2033. Na kolejnej stronie przedstawiono schematycznie zasadniczą strukturę dokumentu Strategii i elementów wchodzących w jej skład.

Rysunek 1. Elementy strategii rozwoju Miasta

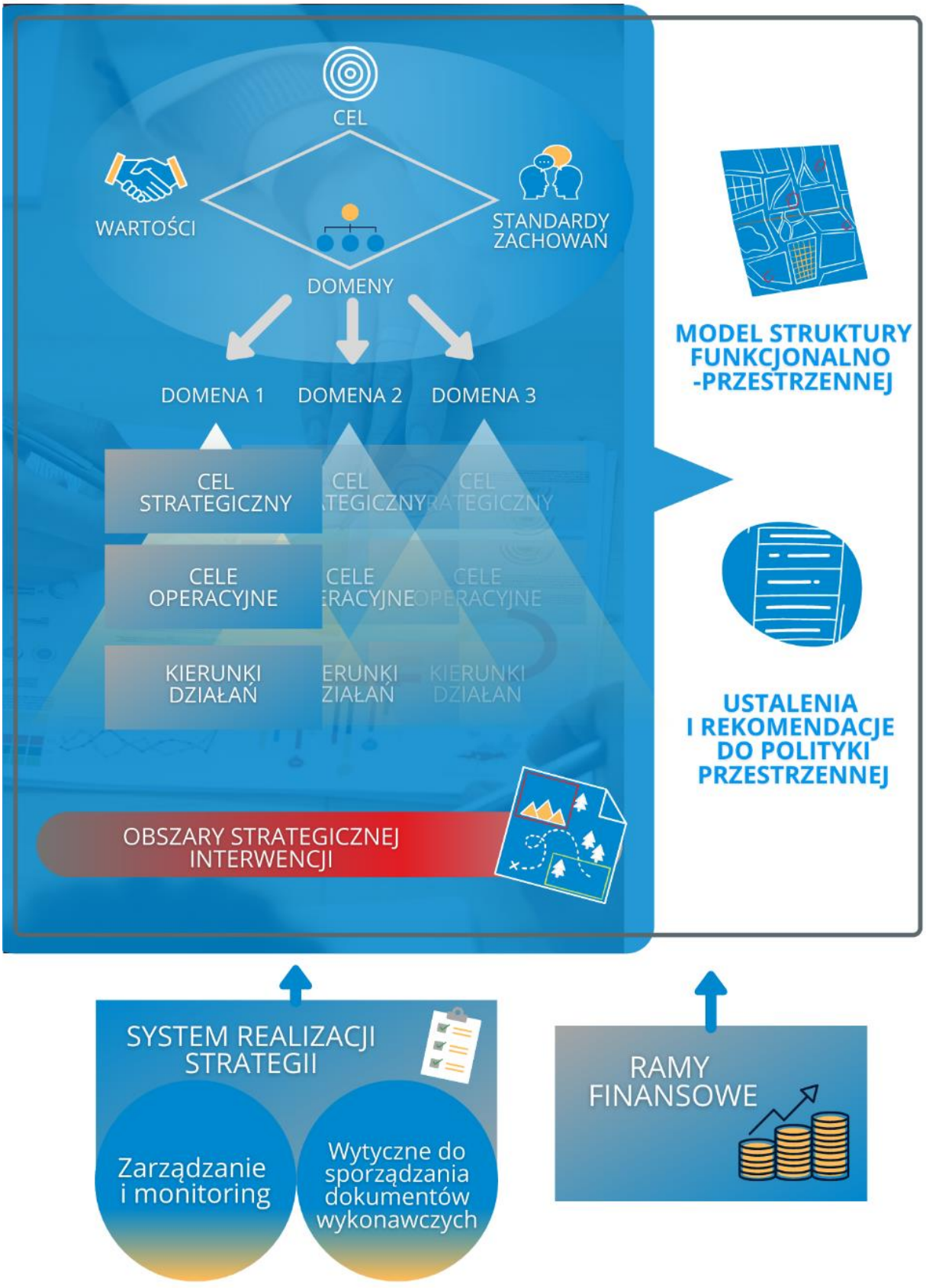

Źródło: Opracowanie własne.

2. Misja rozwoju w modelu Ashridge

Planując działania strategiczne służące szeroko rozumianemu rozwojowi danej instytucji, organizacji czy jednostki samorządu terytorialnego, ważne jest, by na początku prac odpowiedzieć na podstawowe pytania: Po co to robimy? Co chcemy osiągnąć? Jaka jest nasza podstawowa działalność? W oparciu o jakie wartości ją powadzimy?

Odpowiedzi na powyższe pytania stanowią opis misji organizacji lub precyzyjniej: poczucie misji (ang. *sense of mission*). Tak sformułowana misja odróżnia się od deklaracji misji, która jest zaledwie krótkim, niemal sloganowym zapisem o charakterze promocyjnym lub reklamowym. Rozróżnienie to zostało wprowadzone w połowie lat dziewięćdziesiątych przez A. Campbell'a z Ashridge Strategic Center i właśnie ten model misji przyjęto jako bazę w początkowych pracach nad określeniem kierunków rozwojowych dla Miasta Ząbki.

Taki sposób wypracowania misji pozwala zarazem jasno i precyzyjnie określić kluczowe obszary strategiczne i kierunki rozwoju (domeny strategicznego rozwoju), jak również staje się silnym czynnikiem wspólnotowym i motywacyjnym dla przedstawicieli samorządu i mieszkańców gminy.

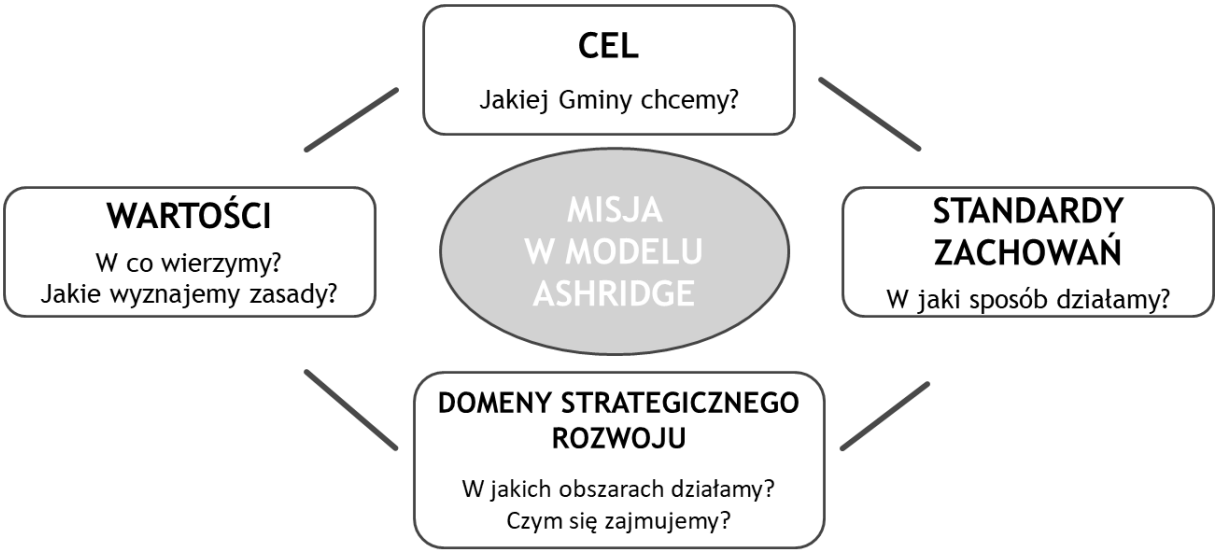

Misja według modelu Ashridge opiera się na czterech elementach (Rys. 2):

- **celu podstawowym** – określonej głównej aspiracji rozwojowej, zasadniczej odpowiedzi na pytania „jakiej gminy chcemy?", „jaki jest nasz najważniejszy cel?";
- **domenach strategicznego rozwoju/obszarach działalności** – wskazaniu podstawowych obszarów rozwoju gminy, odpowiedzi na pytania „w jakich kierunkach chcemy się rozwijać?", „jakie tematy mają dla nas znaczenie?";
- **wartościach** – zdefiniowaniu wyznawanych zasad i wartości, precyzyjne wskazanie tego, w co wierzymy, co jest dla nas ważne;

- **standardach zachowań organizacyjnych** – określonych procedurach, schematach zachowań organizacyjnych i zasad komunikacji/organizacji działań pozwalających na efektywne i kompleksowe zrealizowanie zamierzeń strategicznych.

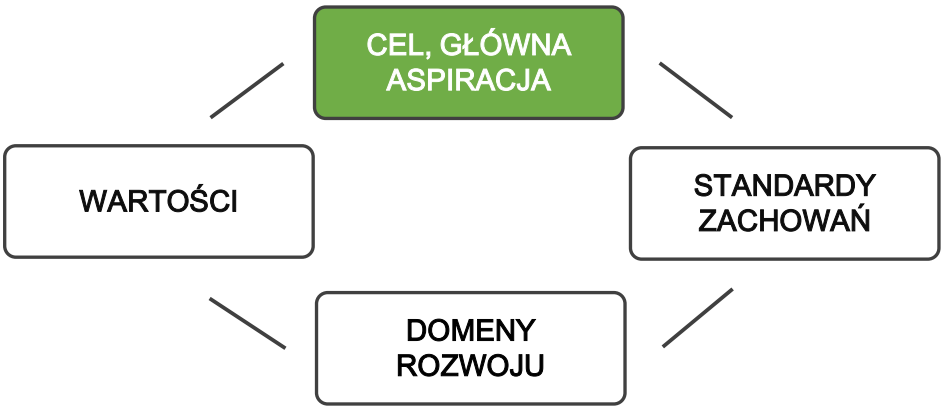

Cel podstawowy, główna aspiracja rozwojowa Miasta

Ząbki – Miasto, gdzie rodzi się przyszłość (Deklaracja misji / hasło miasta: „Tu rodzi się przyszłość").

Ząbki to miasto, z którym jesteśmy zintegrowani, doceniamy naszą różnorodność tradycji i kultury. To miejsce, gdzie w pełni żyjemy, gdzie jesteśmy razem jako społeczność.

Tu czujemy się bezpiecznie.

Tu jest nasz dom – tu mieszkamy, spędzamy czas wolny, jesteśmy razem z rodziną, tu uczą się nasze dzieci, realizujemy nasze życiowe potrzeby: zarówno te podstawowe, jak i te rozwojowe – kulturalne, rekreacyjno-sportowe, edukacyjne. Tu też pracujemy lub tu codziennie wracamy po pracy, jaką wykonujemy poza miastem.

Jesteśmy otwarci na siebie i na nowych mieszkańców. Jesteśmy przyjaźni.

Dbamy o dostępność i wysoką jakość usług, jakie świadczone są na terenie miasta dla różnych grup mieszkańców.

Dążymy do bycia miastem 15/7 minutowym, gdzie w zasięgu spaceru mieszkańcy mają dostęp do szeregu usług wpływających na komfort zamieszkiwania w Ząbkach.

Stale utrzymujemy wysoką jakość komunikacji, umożliwiając sprawne poruszanie się po mieście oraz szybki i komfortowy transport do sąsiadujących z nami rynków pracy. Ważny jest dla nas szybki transport do i z Warszawy, która oferuje ponadstandardowe usługi kulturalne i edukacyjne, a także jest niezwykle atrakcyjnym rynkiem pracy. Rozwijamy multimodalność komunikacyjną zapewniając zróżnicowanie środków transportu, z jakich mogą korzystać nasi mieszkańcy. W mieście stawiamy na rozwiązania ekologiczne (ekomobilność, rower, ruch pieszy).

Zabiegamy o lepszą jakość projektowania i dogodny układ przestrzeni mieszkalnych. Utrzymując stabilną realizację zabudowy mieszkaniowej, dbamy o zachowanie przestrzeni zielonych, urządzonych skwerów, parków, miejsc spotkań sąsiedzkich. Przestrzenie te cechuje wysoka estetyka formy, czystość i bezpieczeństwo. Nasze miasto jest zielone oraz wolne od szpecących reklam.

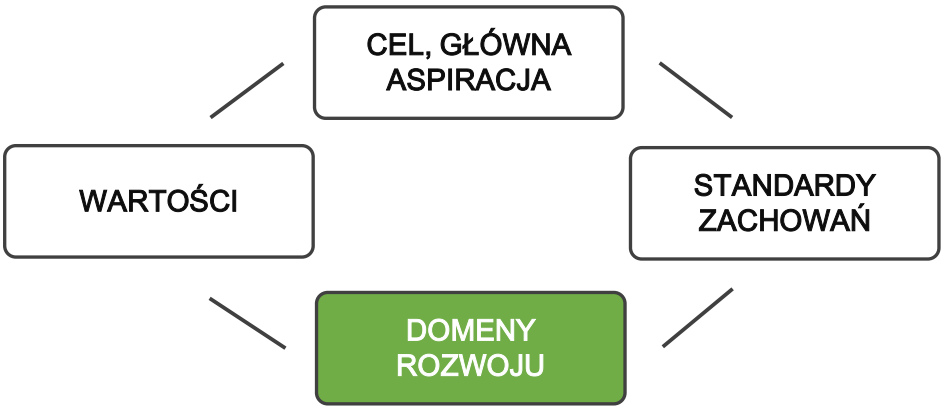

Domeny strategicznego rozwoju

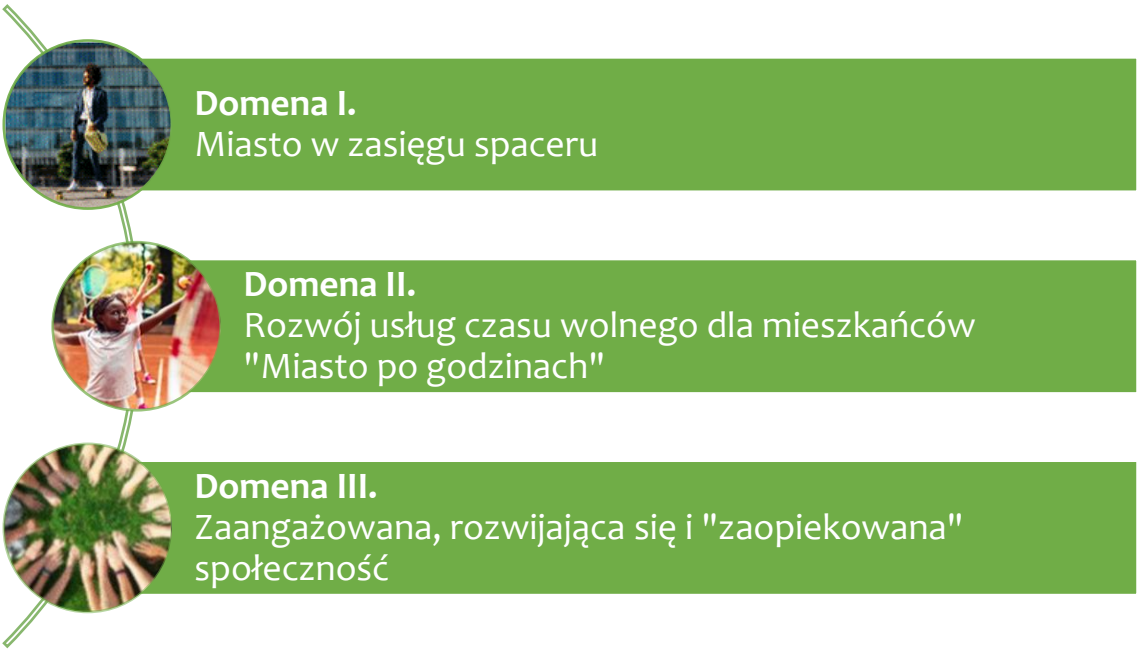

DOMENA I (środowiskowo-przestrzenna) **MIASTO W ZASIĘGU SPACERU**
Pożądany stan docelowy
Dobrze zaplanowane, estetyczne miasto ze zorganizowaną zieloną przestrzenią publiczną, czytelnym i funkcjonalnym układem komunikacyjnym pozwalającym szybko, ekologicznie i bezpiecznie przemieszczać się (miasto dostępne, miasto w zasięgu spaceru, w kierunku miasta 15/7-minutowego). Stała promocja transportu publicznego oraz innych proekologicznych rozwiązań komunikacyjnych – rozwój infrastruktury rowerowej i pieszej. Duża dbałość o jakość

przestrzeni i estetykę rozwiązań architektonicznych. W budownictwie mieszkaniowym prymat jakości nad ilością. Coraz większa troska o wysokie standardy: czystości powietrza, jakość wód zgodnie z przyjętym wcześniej „Planem adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Ząbki". Istotne dla formułowania działań są również „Plany zarządzania ryzykiem powodziowym" i „Plan przeciwdziałania skutkom suszy".

SILNE STRONY

- **W Ząbkach nie występują duże przemysłowe źródła zanieczyszczenia powietrza, które byłyby uciążliwe dla mieszkańców;**
- **99,6% powierzchni miasta jest pokryte MPZP**, co daje możliwość na kształtowania ładu przestrzennego;
- **Miasto charakteryzuje dobrze rozwinięta sieć infrastruktury technicznej** – w 2021 roku blisko 71,5% mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej (wartość o 6,8 p.p. mniejsza niż dla powiatu wołomińskiego oraz o 19,4 p.p. mniejsza niż dla województwa mazowieckiego), niemal 94,0% z sieci kanalizacyjnej (wartości dla powiatu wołomińskiego oraz województwa mazowieckiego są mniejsze i wynoszą 71,2% i 70,5% odpowiednio) oraz 91,3% z sieci gazowej (o 13,1 p.p. więcej niż dla powiatu wołomińskiego oraz o 35,7 p.p. więcej niż dla województwa mazowieckiego);
- **Na terenie miasta występuje dobra dostępność do Internetu.** W 2021 roku udział budynków posiadających penetrację lokalową 100 Mb/s wynosił 49%.
- **W Ząbkach jest dobrze rozwinięta komunikacja.** Opiera się na czterech podstawowych systemach: transport kolejowy (trasa kolejowa Warszawa Wileńska – Tłuszcz – Małkinia, pociągi kursują co 10 min w godzinach szczytu oraz co 30 poza szczytem), transport autobusowy organizowany przez ZTM Warszawa (osiem linii dziennych i dwie nocne. Linie 145, 199 i 245 są skomunikowane z II linią metra, kursują co 15-20 minut w godzinach szczytu oraz 20-30 minut w weekendy), komunikacja autobusowa w układzie linii dowozowych (linie Ząbki-1, Ząbki-2 oraz Ząbki-3, kursujące co 10-20 minut, poza szczytem co 30-40 minut) oraz linia komercyjna. W autobusach ZTM Warszawa na terenie miasta Ząbki obowiązuje pierwsza strefa biletowa;
- **Ząbki charakteryzują się wysoką gęstością zaludnienia oraz zwartą zabudową**, co powoduje skrócenie odległości i czasu poruszania się między obszarami funkcjonalnymi Miasta. W połączeniu z dobrze rozwiniętą komunikacją **zmniejsza to zapotrzebowanie na prywatne środki transportu**;
- **Lokalna komunikacja publiczna (liniami Ząbki-1, Ząbki-2 i Ząbki-3) jest darmowa dla posiadaczy Karty Mieszkańca „Jestem z Ząbek";**
- Miasto posiada dwa parkingi typu P&R (*Park and Ride*), które są zlokalizowane przy stacji kolejowej oraz przy ul. Orlej.

⊖ SŁABE STRONY

- **Główną przyczyną zanieczyszczeń powietrza jest niska emisja, co powiązane jest z ubóstwem energetycznym.** Wpływa na to m.in. emisja ze spalania w indywidualnych systemach grzewczych paliw stałych (takich jak węgiel, drewno i biomasa) oraz niskie wykorzystanie OZE;
- **Miasto posiada mało terenów publicznej zieleni miejskiej (**typu: parki, zieleń uliczna czy zieleń osiedlowa). **Udział urządzonych terenów zielonych w powierzchni miasta wynosi** 3,7%;
- **Miasto nie posiada systemu roweru publicznego**, co powoduje brak możliwości korzystania z alternatywnych i ekologicznych środków transportu;
- Ząbki nie posiadają wystarczającej **publicznej infrastruktury do ładowania pojazdów elektromobilnych.** Jest komercyjna infrastruktura, natomiast publiczna (stacja przy ul. Orlej) jest niewystarczająca w obliczu gwałtownie wzrastającej liczby pojazdów elektromobilnych.
- **Komunikacja Ząbkowska nie wykorzystuje pojazdów niskoemisyjnych i zeroemisyjnych.**

DOMENA II
(gospodarczo-społeczna)
ROZWÓJ USŁUG CZASU WOLNEGO DLA MIESZKAŃCÓW „MIASTO PO GODZINACH”

Pożądany stan docelowy

W mieście rozwija się przemysł usług czasu wolnego. Sprzyja temu aktywna polityka miasta: przestrzenna, podatkowa i promocyjna. Rynek usług jest coraz większym źródłem dochodów miasta.

Oferta usług czasu wolnego (rekreacja, sport, kultura, gastronomia, rozrywka, rozwój osobisty) jest adekwatna do różnorodnych potrzeb mieszkańców miasta. Szczególnie dzieci i młodzież mogą zaspokajać swoje aspiracje rozwojowe w tym względzie. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej stymuluje znaczące wydarzenia sportowe i kulturalne, które przyciągają coraz liczniejsze rzesze mieszkańców Miasta. Coraz mocniejsza jest także oferta usług kulturalnych i edukacyjnych.

⊕ SILNE STRONY

- **Położenie w sąsiedztwie miasta stołecznego Warszawy** wpływa na to, że Ząbki są stosunkowo atrakcyjne pod kątem prowadzenia na ich terenie działalności przemysłowej, handlowej, motoryzacyjnej oraz naukowo-technicznej. Do takiego wniosku doszła Szkoła Główna Handlowa w Warszawie na podstawie oceny lokalnego rynku pracy, infrastruktury technicznej, infrastruktury społecznej, sytuacji rynkowej oraz uwarunkowań przyrodniczych. Np. na infrastrukturę techniczną pozytywnie oddziałuje fakt przekazywania przez deweloperów nowych powierzchni pod działalność gospodarczą. („Atrakcyjność inwestycyjna

regionów". 2017 rok SGH w Warszawie. Autorzy prof. dr. hab. Hanna Godlewska-Majkowska i inni. Raport przygotowano na zlecenie Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu S.A.)

- Atrakcyjne korzyści z korzystania z **Karty Mieszkańca "Jestem z Ząbek"** zachęcają mieszkańców w coraz większym stopniu do rozliczania podatku PIT w Ząbkach. **Wpływa to pozytywnie na budżet Miasta i jego możliwości inwestycyjne.**
- **Największy udział w wydatkach ogółem posiadają wydatki inwestycyjne (14% w 2021 roku),** co pozytywnie oddziałuje na wzrost poziomu życia mieszkańców poprzez np. inwestycje w infrastrukturze drogowej miasta.
- **Wysokie średnie wynagrodzenie Ząbkowian (ponad 5,4 tys. zł w 2021 roku),** które ciągle wzrasta (o ponad 1,3 tys. zł w okresie 5 lat od 2017-2021) wpływa na ich wysoką jakość życia.
- **Mała liczba osób bezrobotnych ogółem (581 osób w 2021 roku) oraz mały udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym (2,1% w 2021 roku).**
- **W Ząbkach występuje dobrze rozbudowana baza noclegowa oraz gastronomiczna,** o czym świadczą wskaźniki, których wartości są wyższe niż wartości dla powiatu wołomińskiego oraz województwa mazowieckiego. Jednak **potencjał, który obrazują wskaźniki** w powszechnej opinii **nie jest w pełni wykorzystywany.**

⊖ SŁABE STRONY

- **Coraz niższa liczba przedsiębiorstw (4,9% w 2021 roku)** negatywnie oddziałująca na wysokość wpływów do budżetu Miasta z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).
- **Tereny inwestycyjne są w głównej mierze przeznaczane pod działalności gospodarcze związane z mieszkalnictwem** (sprzedaż lub wynajem), a nie na inne działalności, przez co i tak mała dostępność gruntów, na których miasto mogłoby zarabiać, zmniejsza się jeszcze bardziej.
- **Deficyt atrakcji turystycznych i walorów turystycznych.**
- **Mała różnorodność i/lub brak usług rekreacyjno-miejskich.**

DOMENA III
(społeczna)
ZAANGAŻOWANA, ROZWIJAJĄCA SIĘ I „ZAOPIEKOWANA" SPOŁECZNOŚĆ

Pożądany stan docelowy

Miasto dba o utrzymanie wysokiej jakości usług edukacyjnych oraz dąży do trwałego funkcjonowania w Ząbkach edukacji ponadpodstawowej. Rozwija się edukacja nieformalna oraz różnorodne formy uczenia się przez całe życie. Także usługi społeczne, zdrowotne i opiekuńcze są na coraz wyższym poziomie.
Duży nacisk kładzie się na wspieranie integracji społecznej, współpracy z organizacjami

społecznymi i budowanie tożsamości mieszkańców Ząbek. Karta Mieszkańca „Jestem z Ząbek" utrzymuje poziom jednej z najlepszych kart lojalnościowych w Polsce. Mocno wspierane są także postawy ekologiczne mieszkańców.

SILNE STRONY

- **Wzrost liczby ludności** między 2012 a 2021 rokiem **o aż 44%**, przy ogólnym systematycznym wzroście liczby ludności wpływa pozytywnie na perspektywy demograficzne w przyszłości (więcej osób młodych, rosnąca dzietność, niewielkie obciążenie demograficzne, rosnące zapotrzebowanie na usługi edukacyjne, mieszkaniowe, itp.);
- Problem starzenia się społeczeństwa, który występuje w przypadku większości miast polskich, jest niwelowany w Ząbkach dzięki **wysokiemu odsetkowi młodych dorosłych przybywających do Miasta –** saldo migracji osób młodych w ostatnim pięcioleciu (2017-2021) wynosiło około 24-39 osób, gdzie w tym samym czasie w województwie mazowieckim saldo to było ujemne (-4,24 – -2,33);
- Na **wysoką jakość kapitału ludzkiego** w Ząbkach korzystny wpływ mają: **duży odsetek młodych Ząbkowian w wieku 25-34 lat** (156,64 os. na 1000 mieszkańców 2021 r.), co oznacza wysoki potencjał młodych mieszkańców w wieku najbardziej rozwojowym;
- **Dobry poziom edukacji wśród dzieci,** o którym świadczą ponadprzeciętne wyniki egzaminów ósmoklasisty – w każdym roku wyniki były wyższe od średniej dla powiatu i województwa (2021 rok dla Ząbek: j. polski – 69%, matematyka – 55%, j. angielski – 76%, przy średniej dla województwa odpowiednio: 64%, 52% oraz 71%), czy otrzymanie certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji" 2020/2021 podczas X edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacji Gmin, Powiatów i Samorządowych Województw;
- Aktywna i zaangażowana społecznie młodzież Ząbek wyraża zainteresowanie współpracą z władzami poprzez działalność w **Młodzieżowej Radzie Miasta Ząbki**, która daje im możliwość reprezentowania i podejmowania działań na rzecz zaspokajania potrzeb i oczekiwań zbiorowych interesów młodzieży, a wśród celów działalności tego ciała doradczego warto wymienić także promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego wśród młodzieży czy integrowanie i współpraca środowisk młodzieżowych na terenie Miasta;
- W mieście występuje **duża i różnorodna oferta spędzania czasu wolnego**. Najważniejszym aspektem dla Ząbek jest przede wszystkim promowanie **kultury sportowej** wśród mieszkańców, zwłaszcza tych najmłodszych**.** Pośród licznych organizacji i instytucji sportowych, które zapewniają dostęp do zróżnicowanych zajęć, można wymienić kilku głównych organizatorów oferty sportowej: **MOSiR, Miejskie Centrum Sportu, Miejski Klub Sportowy „Ząbkovia" Ząbki**. Zajęcia, w jakich można uczestniczyć, to między innymi szermierka szablowa, sztuki walki, tenis, pływanie. Dodatkowo organizowane są liczne imprezy sportowe (Bieg Niepodległości, zawody pływania) oraz wydarzenia i zajęcia kulturalne

oferowane przez **Miejski Ośrodek Kultury** i **Miejską Bibliotekę Publiczną**. W latach 2019-2021 w Mieście wydarzeniami były projekcje w kinie letnim, wieczorki taneczne, pikniki, mecze futbolu amerykańskiego, Grand Prix Ząbek w tenisie stołowym i badmintonie, biegi oraz coroczna impreza „Pożegnanie lata";

- System zniżek uwzględniony w korzyściach Karty Mieszkańca „Jestem z Ząbek" **oferuje mieszkańcom tańszy dostęp do oferty spędzania czasu wolnego, tańsze przewozy ZTM oraz darmową komunikację miejską w Ząbkach**;
- Pomimo niewielkiego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w Ząbkach (12% w 2021 roku), seniorzy mają dostęp do usług rekreacyjnych, kulturalnych oraz edukacyjnych zapewnianych przez **aktywnie działający Klub Senior+.** Oferowane są zajęcia edukacyjne i kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowe, sportowe i rekreacyjne, aktywizacja społeczna (w tym wolontariat międzypokoleniowy) oraz terapia zajęciowa.

⛔ SŁABE STRONY

- Szacuje się, że Miasto Ząbki zamieszkuje więcej osób niż jest ich zameldowanych. Doprowadza to do sytuacji, w której **wszyscy mieszkańcy mają możliwość doświadczania korzyści z mieszkania w Ząbkach jednocześnie nie odprowadzając podatków jak osoby zameldowane** (np. infrastruktura drogowa).
- Stale rosnąca liczba dzieci wpływa na coraz większe zapotrzebowanie i wydatki na rozwój infrastruktury społecznej, oświatowej, sportowej, rekreacyjnej i opiekuńczej.
- **Na terenie miasta działa tylko jedna, z niewielką ilością uczniów, szkoła ponadpodstawowa (niepubliczne LO) i** fakt ten powoduje, że młodzież z Ząbek musi dojeżdżać do szkół znajdujących się poza miastem.
- **Powierzchnia miasta jest niewielka – wpływa to negatywnie na atrakcyjność miasta pod względem oferty gruntów inwestycyjnych, ale również pod względem zapewnienia gruntów przeznaczonych pod nowe mieszkalnictwo.**
- **Coraz bardziej uwidaczniający się problem ubóstwa** spowodowany wzrostem liczby osób pobierających świadczenia OPS w latach 2017-2020 – 525 do 559 osób (spadek w 2021 – 511 rodzin).
- **Coraz większe zapotrzebowanie na całodobową opiekę z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności**.
- **Głosowania związane z Budżetem Obywatelskim nie cieszą się popularnością**, co ukazuje problem związany z uczestnictwem mieszkańców w podejmowaniu kluczowych decyzji dotyczących całego miasta.
- **Zdarzenia drogowe utrzymują się na wysokim poziomie**. Liczba zdarzeń drogowych od pięciu lat (2017-2022) utrzymuje się na podobnym poziomie powyżej 300, natomiast spada liczba rannych i ciężko rannych, podobnie niewielka jest liczba ofiar śmiertelnych. Niemniej jednak może to wpływać na brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców poruszających się pojazdami, jak i osób pieszych.

- **Mała dostępność placówek opieki zdrowotnej w Ząbkach** (3 przychodnie na 10 tys. mieszkańców w 2021 roku), w porównaniu do województwa mazowieckiego (6), mogąca powodować problem z szybkim udzieleniem pomocy medycznej przez lekarzy pierwszego kontaktu.
- **Malejące w ostatnim pięcioleciu wydatki Miasta przeznaczane na ochronę zdrowia mieszkańców** (z 1 543 679 zł w 2017 roku do 1 434 952 zł w 2021) **mogą w przyszłości stanowić zagrożenie dla stanu zdrowia Ząbkowian.**

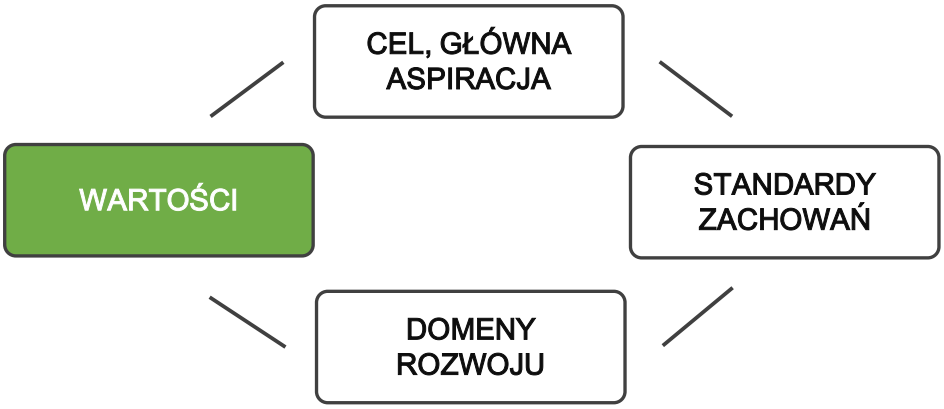

Wartości

- **Integracja społeczna mieszkańców.** Budowanie identyfikacji z miejscem zamieszkania;
- **Szacunek do innych** – bogactwo w różnorodności przy poszanowaniu wartości uniwersalnych (tolerancja, otwartość, wolność);
- **Rodzina jest wartością –** w sensie tradycyjnym (tradycje rodzinne) oraz w kontekście współczesnym (harmonii godzenia życia rodzinnego z zawodowym);
- **Zdrowie** dla mieszkańców rozwijających się miast staje się wartością pierwszorzędną i związane jest z proekologicznymi rozwiązaniami;
- **Szeroko pojęta edukacja i rozwój osobisty;**
- **Bezpieczeństwo osobiste** we wszystkich aspektach życia codziennego jest priorytetem.

Standardy zachowań

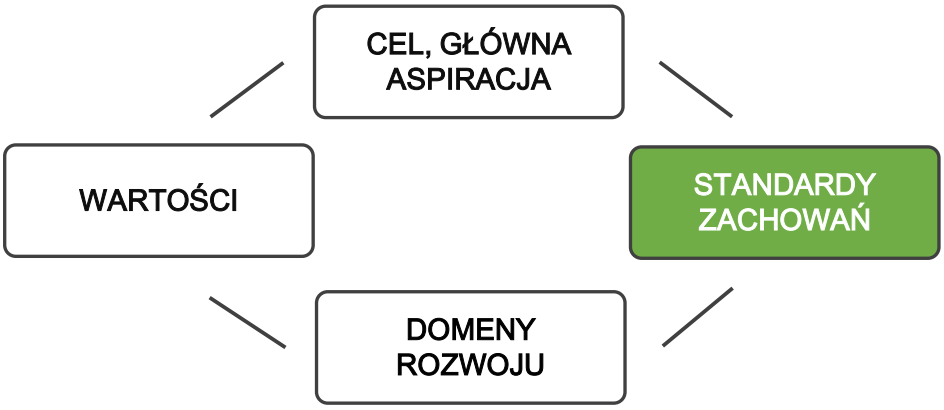

- **Konsultacje projektów, działań i programów** z mieszkańcami są podstawą zarządzania Miastem w Ząbkach. Klimat otwartości sprzyja współpracy i prowadzeniu różnych form dialogu.
- **Spójny system informacji publicznej.** Informacja jest dostępna, dociera do wszystkich grup mieszkańców i wykorzystuje się do tego **różnorodne formy przekazu:** od mediów elektronicznych po bezpośrednie spotkania;
- **Efektywny przepływ informacji** pomiędzy strukturami Urzędu Miasta oraz innymi jednostkami podległymi Urzędowi Miasta Ząbki oraz instytucjami współpracującymi;
- Planując przyszłe działania **bazujemy na własnych, sprawdzonych, dobrych doświadczeniach. Dbamy o wysoką jakość prowadzonych działań**;
- Powszechnym standardem jest **edukacja i promowanie zachowań proekologicznych** wśród mieszkańców. Codzienne zachowania mieszkańców Ząbek cechuje **troska** o szeroko pojętą przyrodę oraz **odpowiedzialność** za losy swojego miasta – od oszczędzania wody, segregowania odpadów po płacenie podatków w Ząbkach.

3. Plany działań

Domena I – Miasto w zasięgu spaceru

Cel strategiczny I.1.:

Dobrze skomunikowane i powiązane transportowo Ząbki

Cel operacyjny I.1.1.:

Rozwiązania komunikacyjne zmniejszające ruch samochodowy w Mieście

Przykładowe kierunki działań:

- Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z Ząbek: lobbowanie i budowanie społecznego poparcia na rzecz budowy Wschodniej Obwodnicy Warszawy;
- Projektowanie nowych ulic w schemacie uwzględniającym potrzeby osób o szczególnych potrzebach: dostęp do mebli miejskich, pitników (źródełek), zieleni separującej od ruchu samochodowego i zapewniającej cień;
- Modernizacja istniejącej sieci drogowej w miarę możliwości technicznych i przestrzennych, uzupełniana o zieleń i rozwiązania zwiększające odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe;
- Wyznaczenie nowych stref uspokojonego ruchu i stref zamieszkania oraz ulic jednokierunkowych;
- W miarę możliwości odseparowanie ruchu pieszego i rowerowego od jezdni (fizyczne bariery – słupki lub zieleń izolująca) oraz rozwiązania typu strefy ruchu uspokojonego, Tempo 30 lub strefy zamieszania);
- Skuteczne egzekwowanie nielegalnego parkowania, w szczególności utrudniającego ruch na chodnikach – akcje edukacyjne;
- Tworzenie nowych miejsc parkingowych – wymogi planistyczne w stosunku do nowych inwestycji deweloperskich;
- Rozbudowa systemu parkingów typu P&R (parking pod nowym placem miejskim);
- Rozszerzenie strefy płatnego parkowania na kolejne obszary Miasta.

Cel operacyjny I.1.2

Rozwój infrastruktury rowerowej i pieszej

Przykładowe kierunki działań:

- Uzupełnianie i tworzenie nowych powiązań w systemie sieci rowerowej w Mieście: budowanie powiązań m.in z Warszawą, Markami (Radzymińska), Zielonką (kierunek Rembertów), ul. Skorupki (trasa EuroVelo2). Uwaga: t*am gdzie realizacja działania będzie przebiegać w obrębie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOChK) wymaga się zastosowania przepisów odrębnych obowiązujących dla WOChK*;
- Rozbudowa infrastruktury typu P&R przy przystankach komunikacji autobusowej i kolejowej;
- Wdrożenie wojewódzkich standardów infrastruktury rowerowej;

- Stałe uzupełnianie i tworzenie nowych parkingów rowerowych – w szczególności w okolicach punktów usługowych i infrastruktury społecznej (sklepy, przychodnie, szkoły itp.);
- Wypracowanie rozwiązań skutecznie niwelujących problem porzuconych urządzeń transportu osobistego: działania edukacyjne, skuteczne sankcje – egzekwowanie przepisów ruchu drogowego, wprowadzenie punktów parkowania urządzeń transportu osobistego;
- Wskazanie ciągów komunikacyjnych pod drogi jednokierunkowe z dopuszczeniem zieleni, rowerów i miejsc parkingowych;
- Remonty infrastruktury pieszej z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności;
- Przebudowa i rozbudowa infrastruktury drogowej z uwzględnieniem potrzeb zwiększonego ruchu pieszego (miasto kilkunastominutowe) umożliwiającej wygodne przemieszczanie się i wymijanie się pieszych, a także możliwość zastosowania fizycznych barier przed parkowaniem na chodnikach.

Cel operacyjny I.1.3

Stała promocja i budowanie atrakcyjności komunikacji zbiorowej na terenie Miasta i w ramach MOFW

Przykładowe kierunki działań:

- Budowanie/kształtowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców, które zachęcałyby do korzystania ze środków publicznej komunikacji zbiorowej, np. w oparciu o kontynuację Karty Mieszkańca „Jestem z Ząbek";
- Badanie potrzeb komunikacyjnych mieszkańców – modyfikacja przebiegu tras, uruchamianie nowych połączeń, jakość/standard taboru, częstotliwość i godziny funkcjonowania komunikacji miejskiej np. dodatkowe kursy w kierunku przystanków metra;
- Utworzenie nowych powiązań komunikacyjnych z Warszawą – zwiększających atrakcyjność zbiorowej komunikacji publicznej (lobbowanie za wykorzystaniem rezerwy terenowej w postaci korytarza pod budowę tramwaju lub inny środek transportu zbiorowego, zwiększenie przepustowości przejazdu kolejowego w ul. Łodygowej – wiadukt nad torami kolejowymi);
- Lobbing na rzecz utworzenia nowego przystanku kolejowego: Kawęczyn;
- Lobbing na rzecz budowy Wschodniej Obwodnicy Warszawy. *Uwaga: ponieważ w obecnym czasie (rok 2023) hipotetyczny przebieg / projekt inwestycji ingeruje w obszar Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOChK), wymaga się zastosowania przepisów odrębnych obowiązujących dla WOChK*;
- Lobbing na rzecz budowy korytarza wysokowydajnego transportu zbiorowego: odc. Ząbki Dworzec Wschodni;
- Budowa wiaduktu nad torami kolejowymi w osi ul. Chełmżyńskiej w Warszawie wraz z dojściem do nowego przystanku kolejowego: Kawęczyn;

- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 631 na odcinku od skrzyżowania z drogą krajową nr 61 do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 634" (inwestycja celu publicznego w zakresie dróg wojewódzkich). Uwaga: *wymaga się zastosowania przepisów odrębnych obowiązujących dla Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOChK)*;
- Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 634 relacji Warszawa – Wólka Kozłowska, ul. Skorupki w m. Ząbki na odc. od ul. Orlej do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 631"(inwestycja celu publicznego w zakresie dróg wojewódzkich). Uwaga: *wymaga się zastosowania przepisów odrębnych obowiązujących dla Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOChK);*
- Nowoczesna i dynamiczna informacja pasażerska online, integrująca dane od różnych przewoźników:
- Montaż i wymiana wiat przystankowych chroniących podróżujących przed warunkami atmosferycznymi (opady, wiatr, nadmierne nasłonecznienie);
- Budowa i przebudowa przystanków – na dostosowane do osób ze szczególnymi potrzebami (ścieżki prowadzące, bez różnicy wysokości z podłogą autobusu);
- Dążenie do kontraktowania lub zakupu niskoemisyjnego lub zeroemisyjnego taboru do obsługi linii oraz rozwoju infrastruktury do jego ładowania lub tankowania;
- Rozwój współpracy metropolitalnej w zakresie organizacji transportu publicznego;
- Intensyfikacja współpracy z m.st Warszawa, z Marszałkiem Województwa Mazowieckiego, na rzecz ustawy metropolitalnej;
- Budowa wiaduktu przy ul. Powstańców nad drogą wojewódzką 631. Uwaga: *wymaga się zastosowania przepisów odrębnych obowiązujących dla Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOChK).*

Cel strategiczny I.2.:

Wysoka jakość i dostępność przestrzeni publicznych i mieszkaniowych

Cel operacyjny I.2.1.:

Tworzenie nowych przestrzeni publicznych w bezpośrednim otoczeniu mieszkańców

Przykładowe kierunki działań:

- Kontynuacja polityki Miasta w zakresie przeznaczenia własnych działek na funkcje rekreacyjne dla mieszkańców;
- Przebudowa przestrzeni Miasta Ząbki do formy odpornej na ekstremalne zjawiska pogodowe oraz zwiększającej skuteczność działań na rzecz ograniczenia emisji;
- Utworzenie sieci parków kieszonkowych w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, powiązanie z funkcją mini wybiegów dla psów;
- Utworzenie nowego parku miejskiego (1ha) u zbiegu ulic Herberta i Powstańców **Strategiczny Projekt Flagowy (***Projekty flagowe to te z przykładowych kierunków*

działań, których realizacja w zasadniczy sposób wpływa na realizację domeny i przybliża w znaczący sposób jej pożądany stan docelowy, jej wizję);.

- Utworzenie placu miejskiego w oparciu o opracowaną koncepcję architektoniczną (przestrzeń do rozwoju nowych funkcji publicznych, miejsce spotkań, rekreacyjnych i wydarzeń kulturalnych, P+R) Targowa/Piłsudskiego **Strategiczny Projekt Flagowy;**
- Budowa nowej siedziby UM przy ul. 3 Maja – wzmocnienie funkcji centrotwórczych i miastotwórczych, **Strategiczny Projekt Flagowy;**
- Współpraca z Samorządem Województwa w celu zagospodarowania pod nowe funkcje publiczne terenów Szpitala „Drewnica";
- Rewitalizacja budynków zabytkowych na ul. Langiewicza Willa Arkada – **Strategiczny Projekt Flagowy;**
- Modernizacja zabytkowej Willi Alina przy ul. Słowackiego 10 (siedziba MOK);
- Podjęcie inicjatywy pozyskania działki 29/4 przy ul. Żbikowskiego na cele wynikające z MPZP [urządzenie terenów zielonych, sportowych] **„Strategiczny Projekt Flagowy";**
- Podjęcie inicjatywy pozyskania działki obejmującej wyłączoną z ruchu ul. Drewnicką w Ząbkach w kierunku urządzenia w tym miejscu przyjaznej mieszkańcom przestrzeni publicznej z elementami street-artu.

Cel operacyjny I.2.2.:

Poprawa estetyki, czytelności i atrakcyjności przestrzeni publicznych w mieście

Przykładowe kierunki działań:

- Ograniczenie chaosu reklamowego i dalsze porządkowanie przestrzeni publicznych;
- Opracowanie i wdrożenie Systemu Informacji Miejskiej – standardy obowiązujące przestrzeń publiczną, instytucje miejskie, podmioty komercyjne, wspólnoty mieszkaniowe itp.;
- Zazielenianie zabudowanych przestrzeni miejskich (zieleń w pasie drogowym, zieleń chodnikowa w donicach, zielone ściany, zielone ogrodzenia);
- Inwentaryzacja terenów miejskich pokrytych powierzchniami nieprzepuszczalnymi, w szczególności chodnikami, placami miejskimi utwardzanymi i ich weryfikacja w kierunku możliwości rozbetonowania i wprowadzenia zieleni;
- Inwentaryzacja istniejącego w Mieście drzewostanu [np. z wykorzystaniem społecznego kapitału, wolontariatu i dostępnych narzędzi oferowanych w sieci] ułatwiającego w konsekwencji zarządzanie drzewostanem miejskim oraz udostępnienie mieszkańcom mapy drzew Ząbek, umożliwiającej informowanie o zabiegach pielęgnacyjnych, wycince, etc.;

- Opracowanie standardów zarządzania zielenią miejską, obejmujących w szczególności zasady letniego koszenia trawników, pielęgnacji drzew, pielęgnacji zieleni przydrożnej.

Cel operacyjny I.2.3.:

Poprawa standardów/wzrost jakości zabudowy mieszkaniowej

Przykładowe kierunki działań:

- Dążenie do zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową – promowanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury;
- Dążenie do zwiększenia średniej powierzchni oddawanych mieszkań;
- Włączenie inwestorów do współtworzenia i współodpowiedzialności za tereny rekreacyjne i odpowiednią infrastrukturę w okolicach nowopowstającej zabudowy wielorodzinnej;
- Podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa Miasta Ząbki w zakresie zagrożeń związanych ze zmianami klimatu, w tym kampanie edukacyjne i promocyjne związane z ograniczeniem szkodliwej emisji, wymianą źródeł ogrzewania, ograniczeniem zużycia wody czy prądu, a także zachęty do zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej na własnych prywatnych nieruchomościach;
- Rozwój systemu zachęt dla przedsiębiorców prowadzących przedsiębiorstwa w Ząbkach do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych;
- Podjęcie działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej, poprzez prawidłowe użytkowanie gleb, prowadzenie prac przeciwerozyjnych, zalesiania, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych;
- Podjęcie działań ochraniających wody przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Domena II – Rozwój usług czasu wolnego dla mieszkańców „Miasto po godzinach"

Cel strategiczny II.1.:

Aktywne kreowanie rynku usług czasu wolnego

Cel operacyjny II.1.1.:

Polityka przestrzenna Miasta wspierająca rozwój gospodarki usług czasu wolnego

Przykładowe kierunki działań:

- Analiza miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla Miasta Ząbki w kontekście zapisów wspierających rozwój oferty czasu wolnego (m.in. bilans wolnych przestrzeni z przeznaczeniem na przestrzenie publiczne, tereny przeznaczone na realizacje funkcji sportowo-rekreacyjnych oraz do organizacji imprez masowych, w kontekście zagwarantowanych w MPZP powierzchni oraz zasad ich urządzania, zapewnienie dostępności komunikacyjnej i infrastruktury wpierającej, wytyczne dla inwestycji wielorodzinnych – gwarancja przestrzeni usługowej itp.);
- W przypadku możliwości uwarunkowanych istniejącym zagospodarowaniem terenu wprowadzanie zaleceń planistyczno-rozwojowych preferujących rozwój gospodarczy Miasta w oparciu o usługi czasu wolnego;
- Dążenie do zwiększania w projektach przyszłych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych do rekreacji i sportu (aktywności mieszkańców);
- Współpraca z sąsiednimi gminami służąca kształtowaniu i integracji polityki przestrzennej: odnoszącej się przede wszystkim do terenów przeznaczonych na tereny publiczne (m.in. parki, tereny zieleni nieurządzonej, itp.) – dążenie do zachowania ciągłości lub łączenia funkcji w szerszym, ponad miejskim układzie przestrzennym.

Cel operacyjny II.1.2.:

Polityka wspierająca rozwój gospodarki usług czasu wolnego

Przykładowe kierunki działań:

- Rozwój systemu zachęt dla inwestorów podejmujących lub prowadzących działalność gospodarczą na terenie Miasta Ząbki w szeroko rozumianych usługach czasu wolego (m.in. gastronomia, rozrywka, kultura, rekreacja, sport, odnowa biologiczna) – zachęty infrastrukturalne (nowe obiekty publiczne, nowe uzbrojone tereny, drogi wewnętrzne).

Cel operacyjny II 1.3.:

Polityka promocyjna miasta wpierająca rozwój gospodarki usług czasu wolnego

Przykładowe kierunki działań:

- Opracowanie miejskiej oferty inwestycyjnej – w postaci strony internetowej wspartej profilem miejskim w mediach społecznościowych (Facebook oraz

Instagram) oraz wydawnictwem tradycyjnym (broszura/folder) promującej Miasto jako potencjał do inwestycji w biznesie czasu wolnego;
- „Wirtualny opiekun inwestora" – zapewnienie stałej, aktywnej obsługi medialnej, prezentującej Miasto, jego potencjał oraz możliwości inwestycyjne w obszarze usług czasu wolnego: na stronie www oraz mediach społecznościowych Miasta Ząbki (Facebook, Instagram);
- „Możemy się pochwalić" – opracowanie zestawu informacyjnego (i stała jego aktualizacja) dotyczącego działających na terenie Ząbek i odnoszących sukcesy osób i grup w zakresie szeroko rozumianej kultury i sportu (przykładowo: dziewczęca drużyna piłkarska, klub szermierki, sekcja badmintonowa, judo, akrobatyka sportowa, taniec, zespoły wokalne) celem upowszechniania kultury i sportu wśród mieszkańców, a także celem budowania wizerunku Ząbek jako atrakcyjnego miejsca do inwestycji w ofertę czasu wolnego. W oparciu o posiadane dane – cykl informacji prasowych (www, media społecznościowe, prasa lokalna, prasa branżowa sportowo-rekreacyjno-kulturalna);
- Aktywny udział przedstawicieli Miasta Ząbki w wydarzeniach miejskich oraz krajowych (imprezy, konferencje, itp.) z przekładem promocyjnym prezentującym Miasto jako potencjał do inwestycji w usługi czasu wolnego.

Cel strategiczny II. 2.:

Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej

Cel operacyjny II.2.1.:

Rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej

Przykładowe kierunki działań:

- Rozbudowa (modernizacja istniejących i budowa nowych) placów zabaw dla dzieci;
- Budowa tzw. placów zabaw dla młodzieży/dorosłych (z urządzeniami do kalisteniki, miejscami spotkań – ławki, zacienienie, altany, zewnętrzne urządzenia do uprawiania różnych dyscyplin sportu itp.);
- Poszukiwanie dostępnego terenu do zbudowania „z prawdziwego zdarzenia" „pump tracku" i „skateparku" dla młodzieży;
- Budowa ogólnodostępnych dla mieszkańców boisk wielofunkcyjnych w przestrzeni Miasta;
- Wprowadzanie do przestrzeni parkowych (obecnych i nowych) infrastruktury wspierającej aktywny wypoczynek takich jak: boiska do gry w bule wraz z infrastrukturą towarzyszącą (ławki, tablice wyników, itp.), stałe stoły do gry w szachy, boiska do badmintona, urządzenia do ćwiczeń – mini siłownie na wolnym powietrzu, urządzenia do kalisteniki, itp.;
- Dalszy rozwój sieci rekreacyjnych tras i ścieżek rowerowych prowadzących po terenie Miasta oraz łączących Ząbki z sąsiednimi gminami (wpięcie w sieć tras i ścieżek rowerowych gmin sąsiadujących). Kolejno: zaprojektowanie, wytyczenie, oznakowanie w terenie;

- Integracja ścieżek rowerowych ze szlakami leśnymi – wspólne oznakowanie i mapa infrastruktury tras i szlaków rowerowych. Współpraca w tym zakresie z Nadleśnictwem Drewnica. Uwaga: r*ealizacja działania wymaga zastosowania przepisów odrębnych obowiązujących dla Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOChK);*
- Wdrożenie funkcji parkowo-rekreacyjnych w lesie przy ul. Gajowej i Sosnowej, we współpracy z Nadleśnictwem Drewnica – w celu stworzenia przyjaznej przestrzeni do wypoczynku dla różnorodnych grup użytkowników. *Uwaga: Realizacja działania wymaga zastosowania przepisów odrębnych obowiązujących dla Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (WOChK);*
- Budowa bieżni lekkoatletycznej.

Cel operacyjny II.2.2.:

Rozwój oferty wydarzeń

Przykładowe kierunki działań:

- Opracowanie „Kalendarza Imprez Sportowo-Rekreacyjnych": rocznego zestawienia cyklicznych imprez i wydarzeń realizowanych dla mieszkańców Miasta Ząbki (upowszechnienie: strona www Miasta, media społecznościowe Miasta, wydanie w formie ulotki i plakatu);
- Animator zajęć sportowo-rekreacyjnych: zwiększenie ilości obiektów z funkcją animatora zajęć dla mieszkańców Ząbek. Obszar działania: otwarte boiska wielofunkcyjne, przestrzenie parkowe, sportowo-rekreacyjne;
- „Wspólny ruch i zabawa na wolnym powietrzu" – pakiet zajęć na świeżym powietrzu skierowanych do mieszkańców Ząbek w różnym wieku, prowadzony przez animatorów zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz organizacje pozarządowe, dostępnych za darmo lub za niewielką opłatą (joga w parku, zajęcia biegowe na boiskach sportowych, nauka gry w bule, itp.);
- „Tydzień sportu" – przygotowanie i cykliczna realizacja tzw. Tygodnia Sportu. Kwartalnie (4 razy do roku) Miasto świętuje lub upowszechnia jeden sport. Realizacja we wszystkich placówkach sportowo-rekreacyjnych, szkołach, ale także w ramach działań organizacji pozarządowych (system wspierający takie inicjatywy). Wydarzenie upowszechniania m.in. z aplikacją karta Mieszkańca „Jestem z Ząbek";
- Kontynuowanie i rozwój miejskiego systemu wsparcia dla organizacji pozarządowych na realizację imprez, wydarzeń i zajęć dla mieszkańców Ząbek z zakresu sportu i rekreacji.;
- Upowszechnienie oferty biegowej dla dzieci, młodzieży i rodzin.

Cel strategiczny II.3.:

Rozwój oferty kulturalnej

Cel operacyjny II.3.1.:

Rozwój bazy/zaplecza dla podejmowanych działań w obszarze kultury

Przykładowe kierunki działań:

- Budowa centrum aktywności kulturalno-rekreacyjnej mieszkańców Ząbek przy ul. Piłsudskiego 101 – (biblioteka wraz z zapleczem do organizacji życia kulturalnego mieszkańców Ząbek) wraz z zaaranżowaną przestrzenią publiczną z funkcjami rekreacyjnymi (m.in. urządzenia do ćwiczeń – mini siłownia, itp.) **(Projekt przewidziany do realizacji jako Obszar Strategicznej Interwencji – OSI);**
- Rozbudowa miejskiej bazy lokalowej do świadczenia oferty kulturalnej;
- Przygotowanie budynków do adaptacji na cele kulturalne;
- Stały rozwój wyposażenia instytucji kultury w sprzęt umożliwiający świadczenie oferty kulturalnej na najwyższym poziomie (m.in. sprzęt multimedialny, nagłośnienie, itp.).

Cel operacyjny II.3.2.:

Rozwój oferty zajęć i wydarzeń kulturalnych

Przykładowe kierunki działań:

- Opracowanie „Kalendarza Imprez Kulturalnych" – rocznego zestawienia cyklicznych imprez realizowanych dla mieszkańców Miasta Ząbki (upowszechnienie: strona www Miasta, media społecznościowe Miasta, wydanie w formie ulotki i plakatu);
- Poszerzanie oferty Miejskiego Ośrodka Kultury z Ząbkach w oparciu o przygotowaną i przeprowadzoną szczegółową analizę potrzeb obecnych i przyszłych użytkowników;
- Świadczenie oferty zajęć kulturalnych oferowanych przez Miejski Ośrodek Kultury w Ząbkach skierowanej do całych rodzin;
- Wyjście z ofertą zajęć i wydarzeń świadczonych przez Miejski Ośrodek Kultury w Ząbkach „w przestrzeń Miasta" – m.in. zajęcia tematyczne realizowane w przestrzeniach publicznych (parki, skwery) takie jak: wspólny plener plastyczny, „otwarty mikrofon", kino plenerowe, minikoncerty talentów itp.;
- „Szkoła po godzinach" – wykorzystanie przestrzeni szkolnych (baza lokalowa) na realizację oferty dodatkowych działań kulturalno-rozwojowych dla mieszkańców Ząbek np. oferowanych przez podmioty zewnętrzne (organizacje pozarządowe, podmioty prywatne);
- Współpraca instytucji kultury, placówek szkolnych oraz organizacji pozarządowych działających w obszarze kultury w zakresie realizacji wspólnej oferty kulturalnej – wspólnie realizowane wydarzenia, imprezy, cykle zajęć itp.;
- Kontynuowanie i rozwój miejskiego systemu wsparcia dla organizacji pozarządowych na realizację imprez, wydarzeń i zajęć dla mieszkańców Ząbek z zakresu kultury;
- „Tydzień Kultury" – przygotowanie i cykliczna realizacja tzw. Tygodnia Kultury. Kwartalnie (4 razy do roku) Miasto świętuje i upowszechnia jeden typ działań kulturalnych (np. Tydzień Teatru, Tydzień Piosenki, Tydzień Poezji, Tydzień Sztuk Plastycznych, itp.). Realizacja we wszystkich placówkach kulturalnych Miasta, szkołach oraz w ramach działań organizacji pozarządowych (system grantowy wspierający takie inicjatywy). Wydarzenie upowszechniane m.in. z aplikacją Karta Mieszkańca „Jestem z Ząbek";

- „Zaufajmy młodym – czyli ząbkowski wolontariat młodzieżowy" – opracowanie i wdrożenie sytemu wolontariatu młodzieżowego – świadczenie pracy na rzecz lokalnej społeczności (np. pomoc przy organizacji zajęć kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych) dla uczniów klas ósmych chcących pozyskać dodatkowe punkty do szkół ponadpodstawowych.

Domena III – Zaangażowana, rozwijająca się i „zaopiekowana" społeczność

Cel strategiczny III.1.:

Wysoki standard edukacji

Cel operacyjny III.1.1.:

Rozwój bazy żłobkowo-przedszkolnej i szkolnej

Przykładowe kierunki działań:

- Stworzenie koncepcji dofinasowania opieki żłobkowej w prywatnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta (bony żłobkowe) powiązanej z Kartą Mieszkańca „Jestem z Ząbek" **Strategiczny Projekt Flagowy**;
- Modernizacja bazy przedszkolnej: m.in. modernizacja i doposażenie w urządzenia zabawowe oraz osłony przeciwsłoneczne na przedszkolnych placach zabaw;
- Wdrożenie OZE we wszystkich budynkach użyteczności publicznej będącej własnością miasta w tym w placówkach oświatowych w celu ograniczania kosztów funkcjonowania;
- Zwiększenie ilości miejsc w placówkach szkolnych (rozbudowa istniejących obiektów, budowa nowej szkoły)
- Modernizacja obiektów edukacyjnych w celu niwelowania barier dla osób z niepełnosprawnościami.

Cel operacyjny III.1.2.:

Utrzymanie i podnoszenie jakości kształcenia

Przykładowe kierunki działań:

- Program wsparcia kadry nauczycielskiej w podwyższaniu kompetencji zawodowych i wychowawczych oraz w możliwości przekwalifikowania się;
- Program doskonalenia nauczycieli w zakresie kształcenia kompetencji kluczowych na rynku pracy u uczniów;
- Modernizacja obiektów infrastruktury edukacyjnej poprzez podnoszenie jakości wyposażenia, cyfryzację i dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- Aktywny udział szkół z Ząbek w innowacyjnych projektach edukacyjnych, w tym projektach międzynarodowych;
- Zorganizowanie intensywnej współpracy szkół ze środowiskiem lokalnym i zwiększenie współpracy z radami rodziców.

Cel operacyjny III.1.3.:

Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych w przestrzeniach/budynkach i infrastrukturze szkolnej o charakterze edukacyjno-sportowo-opiekuńczym

Przykładowe kierunki działań:

- Zamienna oferta wykorzystania szkół w czasie pozalekcyjnym, np. centrum sąsiedzkie, centrum społeczne dla seniorów, osób samotnych, oferta dla dzieci, wynajem przez mieszkańców;
- Propagowanie idei wolontariatu w szkołach: cykl zajęć dydaktycznych.

Cel operacyjny III. 1.4.:

Organizacja szkolnictwa ponadpodstawowego w Ząbkach

Przykładowe kierunki działań:

- Działania lobbingowe prowadzone na poziomie Powiatu Wołomińskiego na rzecz powstania w Ząbkach szkoły średniej w celu rozwoju kadr wspierających lokalny rozwój Miasta;
- Zabezpieczenie terenów pod budowę szkoły;
- Oferta zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży (w placówkach szkolnych).

Cel strategiczny III.2.:

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – wspieracie osób i rodzin poprzez efektywną/dobrą pomoc społeczną

Cel operacyjny III.2.1.:

Polityka senioralna

Przykładowe kierunki działań:

- „Programy dla aktywnych seniorów": tworzenie centrów aktywności senioralnej na terenie Miasta prowadzonych przez organizacje pozarządowe i społeczne;
- Utworzenie Miejskiej Rady Seniorów w Ząbkach;
- Kontynuowanie działalności „Klubu seniora".

Cel operacyjny III.2.2.:

Program integracji społecznej

Przykładowe kierunki działań:

- Rozwój zasobu mieszkaniowego Miasta: mieszkania socjalne i komunalne;
- Przygotowanie mieszkania interwencyjnego z przeznaczeniem dla osób i rodzin po zdarzeniach losowych, sytuacjach kryzysowych, w tym w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Rozwój i poszerzanie dostępności do pomocy psychologicznej dla mieszkańców Miasta, w tym dzieci i młodzieży;

Cel strategiczny III.3:

Promocja zdrowia

Cel operacyjny III.3.1.:

Profilaktyka zdrowia

Przykładowe kierunki działań:

- Promocja zdrowego stylu życia: kontynuacja programów edukacyjnych ukierunkowanych na profilaktykę walki z otyłością wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- Wsparcie klubów sportowych z Ząbek w zakresie realizacji programów wspierających walkę z otyłością wśród dzieci (w powiązaniu z Kartą Mieszkańca „Jestem z Ząbek");
- „Świadomy konsument" – oferta edukacyjna skierowana do mieszkańców Ząbek dotycząca problematyki zdrowego żywienia oraz zdrowych, lokalnych produktów żywnościowych;
- „Lokalny rynek" zapewnienie miejsca do lokalnej oferty zdrowych produktów żywnościowych („od rolnika do konsumenta");
- Organizacja cyklicznych wydarzeń promujących zdrową żywność typu „Targi Zdrowia";
- Kampanie edukacyjne poszerzające świadomość ekologiczną mieszkańców Ząbek (segregacja śmieci, oszczędzanie wody i prądu, ograniczanie plastiku, świadoma konsumpcja, ochrona przyrody).

Cel operacyjny III. 3.2.

Rozwój (uzupełnienie) usług zdrowotnych w Ząbkach

Przykładowe kierunki działań:

- Modernizacja infrastruktury i wyposażenia POZ.

Cel strategiczny III.4.:

Wspieranie rozwoju integracji społecznej i poczucia lokalnej tożsamości oraz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców

Cel operacyjny III.4.1.:

Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych

Przykładowe kierunki działań:

- Identyfikacja i wspieranie liderów lokalnych oraz wzmocnienie lokalnych NGO poprzez kontynuację i rozwój systemów wsparcia;
- Uruchomienie Forum Dialogu w Ząbkach. Korzystanie z narzędzi dialogu społecznego podczas konsultacji społecznych;
- Intensyfikacja działań Młodzieżowej Rady Miasta;

Cel operacyjny III.4.2.:

Budowanie poczucia lokalnej wspólnoty – działania wzmacniające więzi lokalne/sąsiedzkie

Przykładowe kierunki działań:

- Stała promocja i rozwój Karty Mieszkańca „Jestem z Ząbek";
- „Pomoc sąsiedzka". Promocja idei dobrze rozumianej pomocy sąsiedzkiej – stworzenie osobnego programu grantowego na działania sąsiedzkie (albo wydzielenie w budżecie obywatelskim osobnej puli na działania związane z pomocą sąsiedzką);

- Rozwój wolontariatu: promocja w oparciu o szkoły i projekty społeczne – wolontariat jako część rozwoju kompetencji społecznych u młodzieży, lecz także wolontariat seniorów. Wsparcie powstania Centrum Wolontariatu, w tym młodzieżowego wolontariatu obywatelskiego;
- Wzmacnianie aktywności średniego pokolenia – aktywność rodzinna jako podstawa dla aktywizacji dzielnic i wykorzystania przestrzeni publicznych;
- Wykorzystanie potencjału zawodowego i talentów mieszkańców Miasta przy organizacji miejskich wydarzeń kulturalnych i sportowych.

Cel operacyjny III.4.3.:

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Ząbek

Przykładowe kierunki działań:

- Rozbudowa monitoringu wizyjnego;
- Wspieranie inicjatyw mieszkańców dotyczących poprawy bezpieczeństwa lokalnego;
- Doposażenie Straży Miejskiej w Ząbkach;
- Współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo obywateli.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Ząbki

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 102 ust.3 pkt.4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm. Dodanym ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2020 poz. 1378), strategia rozwoju Miasta zawiera model struktury funkcjonalno-przestrzennej. Jest to narzędzie, które umożliwia efektywne kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej, zgodnie z celami rozwojowymi oraz potrzebami społeczności lokalnej. Model ten jest podstawą ustaleń i rekomendacji dotyczących formułowania i wdrażania lokalnych polityk przestrzennych.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej dla Ząbek wynika z zaakceptowanej przez Miasto wizji rozwoju, która służy osiągnięciu celów rozwojowych, w tym tych o charakterze przestrzennym. Struktura funkcjonalno-przestrzenna obejmuje rozmieszczenie i powiązania obiektów oraz zjawisk społecznych, gospodarczych i przyrodniczych. W treści modelu uwzględniono także kwestie związane z ochroną środowiska i krajobrazu. Treść i forma modelu funkcjonalno-przestrzennego odpowiada więc cechom i specyfice Miasta Ząbki.

Część graficzna rozdziału składa się z kilku dopełniających się plansz i rysunków, zawierających:

- Strukturę funkcjonalno-przestrzenną (sieć osadniczą Miasta, formy użytkowania terenu, powiązania komunikacyjne, ciągi dróg itd.) (Plansza 1);
- Aspekty środowiskowe i obszary ochronione (lasy, zadrzewienia, wody powierzchniowe, obszary chronionego krajobrazu oraz miejsce występowania pomników przyrody) (Plansza 2);
- Najważniejsze założenia i kierunki interwencji dla domen strategicznego rozwoju Miasta Ząbki, które bezpośrednio odnoszą się do przestrzeni Miasta (można oznaczyć ich lokalizację w przestrzeni – Plansza 3).

oraz

- Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) i Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd) (Rysunek 2).

W przygotowaniu planszy wykorzystano najbardziej aktualne dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii (GUGiK) udostępniane w zestawieniu BDOT10K oraz OpenStreetMap. Plansza JCWP/JCWPd utworzona została z wykorzystaniem danych z Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Miasta Ząbki oraz działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii bezpośrednio odnoszą się do przestrzeni Miasta.

Uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne oraz środowiskowe Miasta Ząbki zostały zaprezentowane na poniższych dwóch planszach. Kolejno przedstawiono działania

strategiczne, jakie planowane są do realizacji w ramach wdrażania Strategii. Zestaw plansz stanowi sedno modelu funkcjonalno-przestrzennego Miasta Ząbki.

Dodatkowo wzbogacono całość o zapis oraz plansze prezentujące aspekty hydrologiczne dotyczące występowania wód powierzchniowych i wód podziemnych na terenie Miasta Ząbki.

Plansza 1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta Ząbki

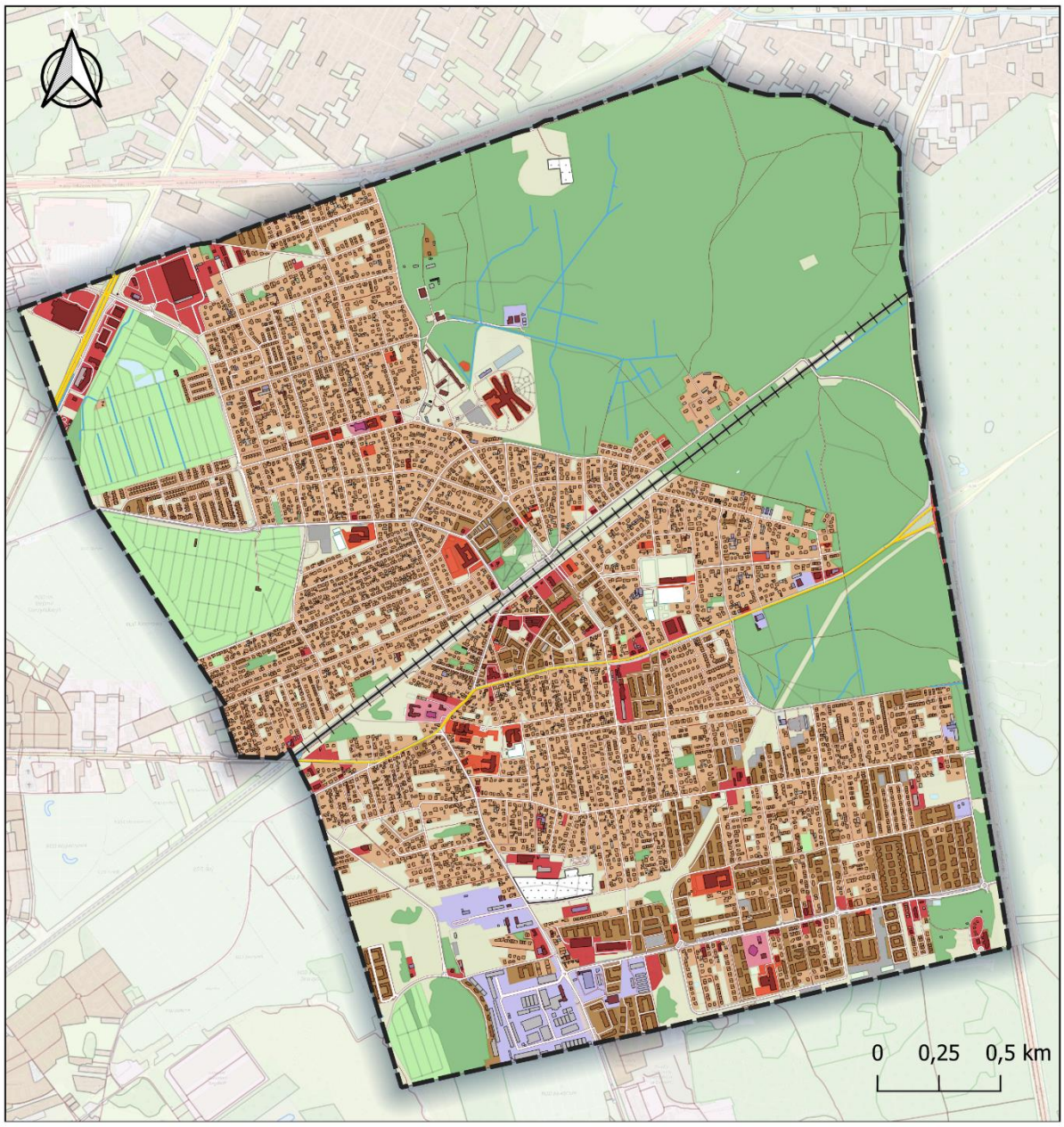

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUGIK (BDOT10K) oraz OpenStreetMap.

Plansza 2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta Ząbki – aspekty środowiskowe i obszary chronione

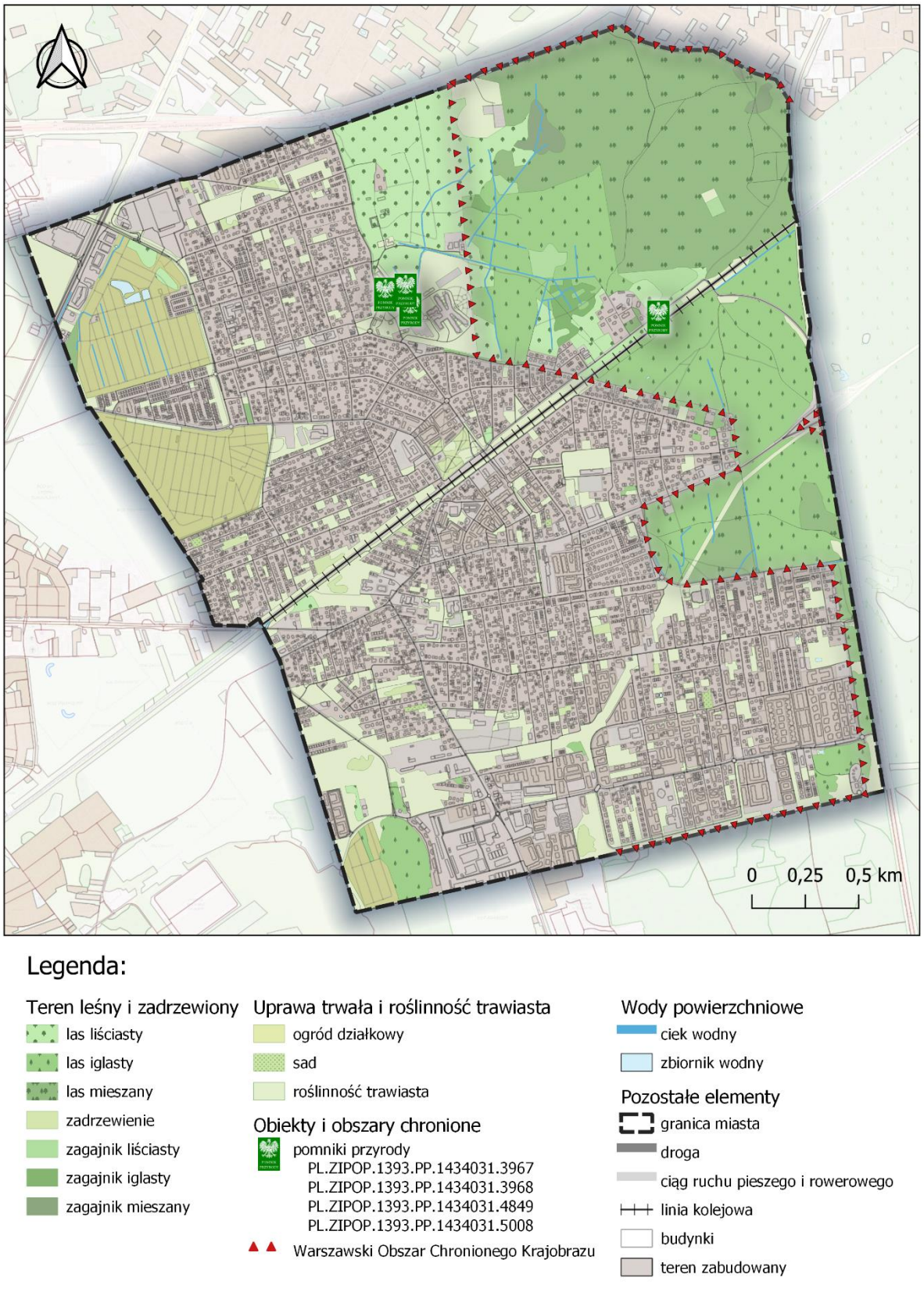

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUGIK (BDOT10K) oraz OpenStreetMap.

Plansza 3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta Ząbki wraz z działaniami strategicznymi, bezpośrednio odnoszą się do przestrzeni miasta

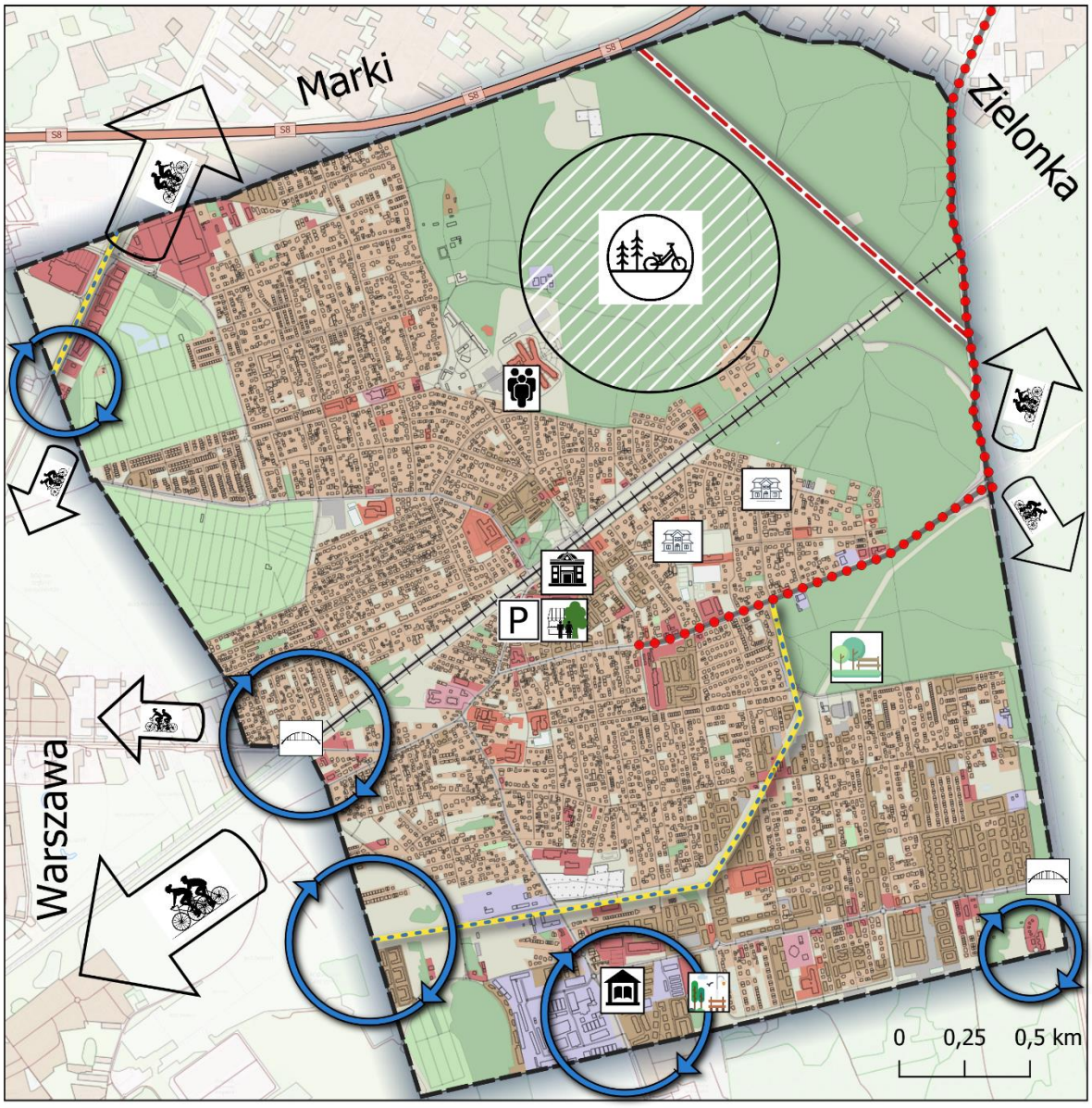

Legenda:

- Granica miasta
- Korytarz wysokowydajnego transportu zbiorowego o znaczeniu metropolitalnym
- Wschodnia Obwodnica Warszawy
- Rozbudowa dróg wojewódzkich nr 631 oraz nr 634
- Istniejące i nowe priorytetowe powiązania komunikacyjne z Warszawą
- Budowa parkingu typu P&R
- Nowy park miejski (ul. Herberta/ul. Powstańców)
- Budowa wiaduktu
- Nowy plac miejski (ul. Targowa/ul. Piłsudskiego)
- Nowa siedziba Urzędu Miasta
- Potencjał dla rozwoju zaaranżowanej przestrzeni publicznej
- Integracja ścieżek rowerowych ze szlakami leśnymi
- Wdrożenie funkcji parkowo-rekreacyjnych (ul. Gajowa/ul. Sosnowa)
- Modernizacja i rewitalizacja zabytkowych willi (Arkada, Alina)
- Tworzenie nowych powiązań w systemie sieci rowerowej (powiązania z obszarami sąsiednimi)
- Centrum aktywności kulturalno-rekreacyjnej (OSI)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUGIK (BDOT10K) oraz OpenStreetMap.

Uwarunkowania środowiskowe – opis aspektów hydrologicznych

Opis aspektów hydrologicznych został opracowany na podstawie danych pochodzących z Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz innych dokumentów strategicznych.

Zagrożenie powodziowe

Na podstawie map zagrożenia powodziowego, udostępnionych do publicznej wiadomości na Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Infrastruktury w dniu 7 września 2022 r., przedmiotowy teren Miasta znajduje się całkowicie poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, na którym obowiązują zakazy wymienione w art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy - Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, z późn. zm.) dotyczące gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania – dlatego też dla robót inwestycyjnych planowanych na tym obszarze nie jest wymagane:

- uzyskanie decyzji zwalniających wynikających z art. 77 ust. 3 ustawy - Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, z późn. zm.),
- uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego zgodnie z art. 390 ust. 1 ustawy - Prawo wodne (Dz. U. 2022 r. poz. 2625, z późn. zm.).

Jednocześnie teren Miasta Ząbki znajduje się całkowicie poza obszarem zagrożenia powodziowego, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%), a także całkowicie poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku uszkodzenia bądź awarii obwałowania.

Każdorazowo należy mieć na uwadze – zgodnie z zaleceniami Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie – dokumenty planistyczne, o których mowa w art. 315 pkt 2-3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, z późn. zm.), tj.: plany zarządzania ryzykiem powodziowym.

Jednolite części wód powierzchniowych

W Mieście Ząbki sieć hydrotechniczna jest słabo rozwinięta, składa się głównie z małych cieków wodnych, które są częścią zlewni środkowej Wisły.

Sieć zbiorników wodnych w Mieście obejmuje trzy zbiorniki na terenie ogródków działkowych w jego północno-zachodniej części, cztery małe zbiorniki w kompleksie leśnym Nadleśnictwa Drewnica oraz jeden mały zbiornik wodny w okolicy ul. Kolejowej.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300), Miasto Ząbki, położone na obszarze Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody

Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, znajduje się w zasięgu zlewni następujących jednolitych części wód:

- PLRW2000102671829 (Kanał Bródnowski),
- PLRW20001026718499 (Długa).

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, wskazuje działania wg II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW) dla Miasta Ząbki, takie jak:

- uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami;

Natomiast działania do realizowania przez sprawującego nadzór nad obszarem to:

- rozpoznanie realizacji zasadności działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta.

Tabela 1. Ocena stanu Jednolitych części wód powierzchniowych na obszarze Miasta Ząbki

Lp.	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)				Wyznaczony cel środowiskowy/ termin osiągnięcia dobrego stanu
	Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Ocena stanu JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	
1.	LRW20001026718499	Długa	zły	zagrożona	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i stanu chemicznego
2.	PLRW2000102671829	Kanał Bródnowski	zły	zagrożona	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i stanu chemicznego

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300).

Jednolite części wód podziemnych

Miasto Ząbki leży w obszarze znanym jako czwartorzędowy zbiornik GZWP nr 222 - Dolina Środkowej Wisły (Warszawa – Puławy).

Obszar Miasta Ząbki znajduje się w granicach jednolitej części wód podziemnych oznaczonej jako JCWPd nr 54 (PLGW200054). Dane zawarte na kartach informacyjnych wskazują, że zarówno ilość, jak i jakość wód podziemnych w JCWPd nr 54 są oceniane jako dobre.

Tabela 2. Ocena stanu Jednolitych części wód podziemnych na obszarze Miasta Ząbki

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)		Ocena stanu		Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych
Europejski kod JCWPd	Nazwa JCWPd	ilościowa	chemiczna	
PLGW200054	54	Dobra	dobra	niezagrożone

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Tabela 3. Ogólna charakterystyka JCWPd na obszarze Miasta Ząbki

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	Europejski kod JCWPd	PLGW200054
Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	Europejski kod JCWPd	PLGW200054
	Nazwa JCWPd	54
Lokalizacja	Region wodny	Środkowej Wisły
	Nazwa dorzecza	Wisła
	RZGW	Warszawa
Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna	Stratygrafia pięter wodonośnych	• Q – wody porowe w utworach piaszczystych i żwirach • Pg-Ng – wody porowe w utworach piaszczystych i żwirach • Cd-Pg – wody szczelinowe w utworach wapiennych
	Litologia	Piaski, żwiry, wapienie, margle
	Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	porowy/szczelinowy
	Średnia miąższość utworów wodonośnych	Q1: do 20 m Pg-Ng: do 60 m
	Liczba pięter wodonośnych	3
Antropopresja	Leje depresji (lej regionalny lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami	Leje depresji związane z poborem wód podziemnych i wpływem aglomeracji

	kopalnianymi, wpływem aglomeracji, itp.	
	Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych	W południowo-zachodniej części JCWPd istnieje potencjalne zagrożenie ascensyjnym dopływem wód zasolonych z utworów mezozoicznych, a także możliwość dopływu wód zabarwionych z mioceńskiego poziomu wodonośnego
	Sztuczne odnawianie zasobów	Brak
Pobór wód [tys. m^3 rok] - pobór rejestrowany – 2011 r	dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne	17 533,96
	z odwodnienia kopalnianego	-
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m^3/d]		277 965

Legenda: Q – piętro czwartorzędu (Q1 – poziom przypowierzchniowy – doliny rzeczne, Q2 – poziom międzyglinowy), Pg-Ng – piętro paleogeńsko-neogeńskie (poziom mioceński, poziom oligoceński), Cd-Pg – piętro kredowo-paleogeńskie.

Źródło: Program ochrony środowiska dla Miasta Ząbki do roku 2022, Warszawa, 2020.

Rysunek 2. Zasięg występowania JCWPd i JCWP względem Miasta Ząbki

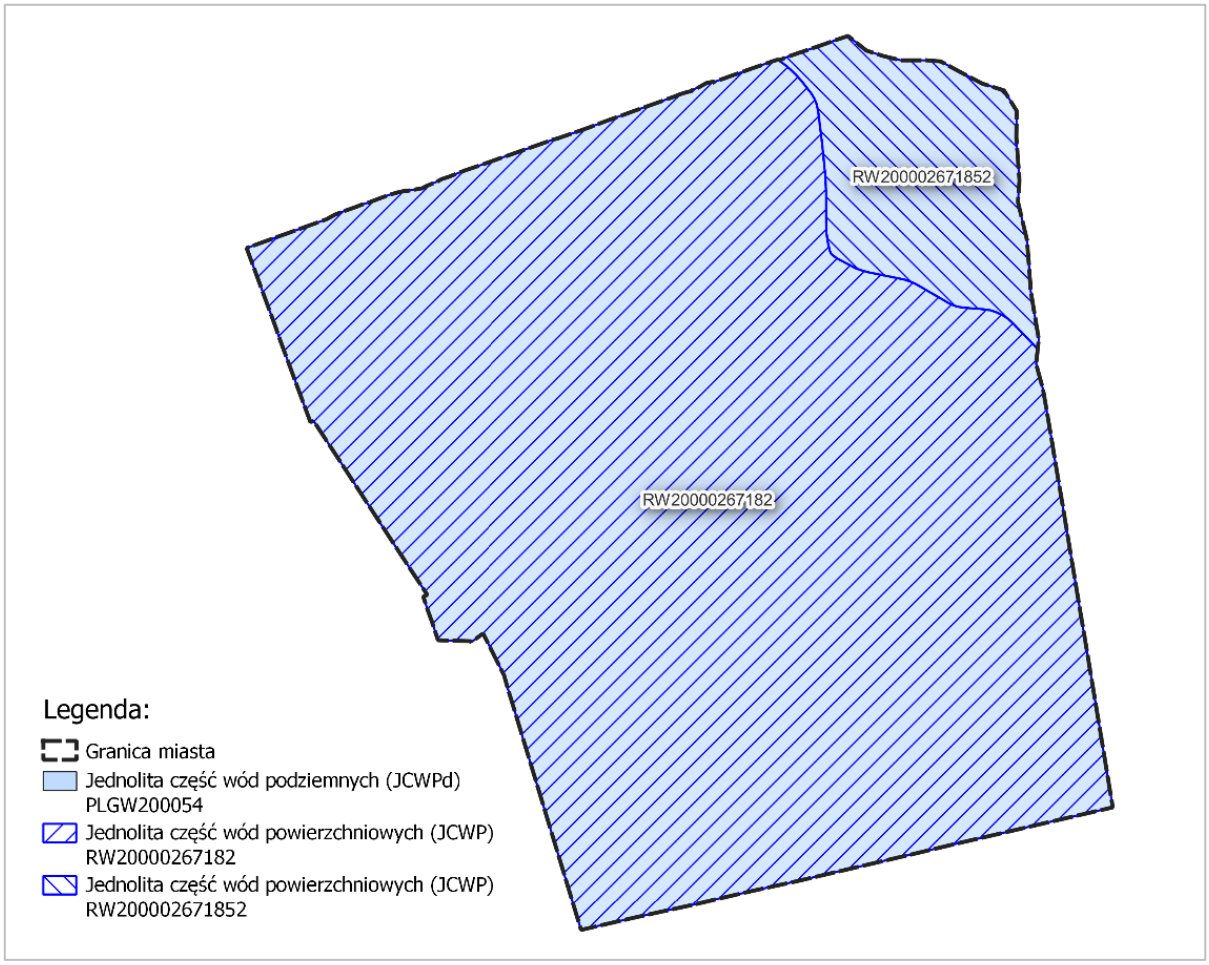

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie oraz Programu ochrony środowiska dla Miasta Ząbki do roku 2022, Warszawa, 2020.

Zalecenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Zalecenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Mieście Ząbki mają na celu wsparcie realizacji głównego założenia polityki przestrzennej Miasta, jakim jest tworzenie zrównoważonej struktury przestrzennej uwzględniającej ochronę i wykorzystanie zasobów i walorów, przy jednoczesnym zaspokajaniu różnorodnych potrzeb mieszkańców i podmiotów gospodarczych działających na terenie Ząbek.

Do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego" – dokument określający politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego uwzględniający uwarunkowania (a więc czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego. Dla Miasta Ząbki jest to Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ząbki (Uchwała Nr IX/48/2011 Rady Miasta Ząbki z dnia 26.04.2011 r.). Podstawowym zaś narzędziem polityki przestrzennej są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które poddawane są aktualizacji, tak by realizowały kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego określone w Studium. W Mieście Ząbki 99,6% powierzchni jest pokryte Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego.

Zgodnie z wytycznymi Studium (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ząbki) kształtowanie polityki przestrzennej Miasta Ząbki musi być oparte o zasady zrównoważonego rozwoju w dziedzinach: ochrony zasobów przyrodniczych i kulturowych, optymalnego gospodarowania przestrzenią, wzrostu standardów cywilizacyjnych i dobrobytu mieszkańców oraz rozwoju gospodarki. Polityka przestrzenna przejawiać się powinna zarówno w działaniach planistycznych Miasta, jak i w decyzjach administracyjnych związanych z gospodarowaniem przestrzenią.

Dynamiczny proces urbanizacji, jaki charakteryzuje Ząbki, obszar o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej w kontekście zabudowy mieszkaniowej (wielorodzinnej oraz jednorodzinnej) ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo Warszawy, skutkuje jednocześnie chaosem przestrzennym – zjawiskiem wysoce niekorzystnym, na który powinna jednoznacznie odpowiadać zrównoważona i konsekwentna polityka przestrzenna. Wyrazem jej (zgodnie z zaleceniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ząbki) jest m.in.:

- Kształtowanie struktur przestrzennych ułatwiających życie mieszkańców w społecznościach – czyli wdrażanie idei sąsiedztwa wyrażającej się w układzie budowy, licznych terenach zieleni urządzonej wkomponowanych w obszary zabudowy (zwłaszcza zabudowy mieszkaniowej), przestrzeniach publicznych sprzyjających rekreacji, spotkaniach, realizacji pasji, itp.;

- Realizacja zadań z zakresu przedsięwzięć celów publicznych ułatwiających poruszanie się po terytorium Miasta, a także podwyższających standard obsługi komunikacyjnej mieszkańców (rozwój systemu komunikacyjnego);
- Stałe wyposażanie przestrzeni Miasta w urządzenia techniczne, a także obiekty użyteczności publicznej (lokalizowane na obszarach przestrzeni publicznej) podnoszące jakość życia mieszkańców.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego i użytkowania terenów w Mieście Ząbki, wskazane w Studium (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ząbki), jakie są istotne dla prowadzenia polityki przestrzennej, to:

- Dążenie do wykorzystania potencjału Miasta jako przyjaznego miejsca zamieszkania dla osób poszukujących mieszkań w bliskiej odległości od Warszawy;
- Planowanie terenów pod nową zabudowę w planach miejscowych, które powinno opierać się na określonych w Studium zasadach jednorodności sposobu zabudowy w nowozagospodarowanych obszarach;
- Złagodzenie dysharmonii w przestrzeni poprzez czytelne rozmieszczenie funkcji na określonych terenach;
- Zachowanie istniejących i projektowanie nowych terenów zielonych, w tym terenów zieleni urządzonej (tereny parkowe, skwery, parki kieszonkowe, itp.);
- Utrzymywanie wskaźnika udziału terenów biologicznie czynnych na działkach budowlanych – zgodnego z wytycznymi planistycznymi;
- Dążenie do poprawy obsługi mieszkańców w zakresie komunikacji (rozwój zintegrowanego systemu komunikacyjnego wewnątrz Miasta, jak również w odniesieniu do gmin sąsiednich) oraz wyposażenia Miasta w obiekty użyteczności publicznej (w tym obiekty o funkcjach administracyjnych, edukacyjnych, rekreacyjno-sportowych);
- Stały rozwój infrastruktury technicznej (sieci elektroenergetyczne, wodociągowe, kanalizacyjne – w tym kanalizacja deszczowa, gazowe, ciepłownicze, telekomunikacyjne – w tym internetowe).

Podążając dalej za treścią Studium i jego zaleceniami, które stanowią podstawę do wskazania niniejszych rekomendacji dla prowadzenia polityki przestrzennej w Mieście Ząbki, należy zawsze uwzględniać kontekst środowiskowy odnoszący się do położenia Miasta Ząbki. Tym samym należy mieć na uwadze:

- Położenie Miasta w całości na obszarze dwóch Głównych Zbiorników Wód Podziemnych („Subniecka Warszawska" i „Dolina Środkowej Wisły"),
- Położenie Miasta Ząbki w dużej części na terenach z wysoką wodą gruntową,
- Położenie w części na obszarze Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Ponadto, zasady ochrony przyrody, jakie należy przestrzegać, podejmując działania ingerujące w przestrzeń Miasta Ząbki, to poniższe:

- ochrona terenów leśnych, m.in. wchodzących w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (dla których to obowiązują ograniczenia w sposobie zagospodarowywania terenów leśnych opisane w dalszej części niniejszego rozdziału), ale także ochrona wszelkich terenów zielonych, zadrzewionych: jako obszarów budujących środowiskowy balans dla wysoce zurbanizowanej /zabudowanej powierzchni Miasta Ząbki. Tereny te należy chronić oraz w jak najmniejszym procencie dopuszczać do ich zainwestowania. Wyjątek stanowić mogą jedynie inwestycje związanie z prowadzeniem projektowanych głównych ciągów komunikacyjnych, których przebieg wypada w chronionym terenie, a ich realizacja może następować zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Utrzymanie istniejących i stały rozwój nowych terenów zieleni urządzonej: parki, zieleńce, cmentarze, ogrody przydomowe, zieleń obiektów sportowych, zieleń osiedlowa, ogródki działkowe oraz zieleń izolacyjna tras komunikacyjnych i zieleń przyuliczna.
- Obok zasad odnoszących się do ochrony środowiska przyrodniczego, równie ważnym zaleceniem w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, jest przestrzeganie zasad ochrony krajobrazu kulturowo-historycznego poprzez ochronę wartościowych obiektów budowlanych oraz ekspozycje dominant przestrzennych.

Uszczegółowiając zalecenia w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Mieście Ząbki należy pamiętać, iż Warszawski Obszaru Chronionego Krajobrazu charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, dlatego wyróżnia się na jego terenie następujące strefy ochrony:

1) strefę szczególnej ochrony ekologicznej, obejmującą tereny, które decydują o potencjale biotycznym obszarów oraz o istotnym znaczeniu dla migracji zwierząt, roślin i grzybów;
2) strefę ochrony urbanistycznej obejmującej wybrane tereny miast i wsi oraz grunty o wzmożonym naporze urbanizacyjnym, posiadające szczególne wartości przyrodnicze;
3) strefę „zwykłą" obejmującą pozostałe tereny.

Przepisy odrębne, obowiązujące w Warszawskim Obszarze Chronionego Krajobrazu (Rozporządzenie nr 3 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13.02.2007 roku w sprawie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu), wskazują na szereg zakazów, jakich bezwzględnie należy przestrzegać podejmując w tym terenie wszelkie działania inwestycyjne.

Cytując wprost za niniejszym dokumentem są to:

§ 4.

1. W strefie szczególnej ochrony ekologicznej Obszaru zakazuje się:

1) *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych*

schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 i Nr 170, poz. 1217);*

3) *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*

4) *wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*

5) *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;*

6) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;*

7) *likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;*

8) *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej; w przypadku m. st. Warszawy w odniesieniu do lokalizowania obiektów budowlanych zakaz ten obowiązuje w odległości mniejszej niż 10 m oraz ogrodzeń w odległości mniejszej niż 5m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.*

2. *Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą ustaleń wynikających z obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy.*

3. *Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt. 2, 4, nie dotyczą ustaleń wynikających z zatwierdzonych w dniu wejścia w życie rozporządzenia dokumentacji geologicznych.*

§ 5.

1. W strefie ochrony urbanistycznej Obszaru zakazuje się:

1) *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;*

2) *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;*

3) *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*

4) *wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*

5) *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;*

6) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;*

7) *likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;*

8) *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 20 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej; w przypadku m. st. Warszawy w odniesieniu do lokalizowania obiektów budowlanych zakaz ten obowiązuje w odległości mniejszej niż 10 m oraz ogrodzeń w odległości mniejszej niż 5m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.*

2. *Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą ustaleń wynikających z obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy.*

3. *Zakaz, o którym mowa w ust.1 pkt 2, nie dotyczy przedsięwzięć, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska.*

4. *Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt. 2, 4, nie dotyczą ustaleń wynikających z zatwierdzonych w dniu wejścia w życie rozporządzenia dokumentacji geologicznych.*

§ 6.

1. W strefie zwykłej Obszaru zakazuje się:

1) *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;*

2) *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony Środowiska;*

3) *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*

4) *wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*

5) *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;*

6) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;*

7) *likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;*

8) *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 20 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej; w przypadku m. st. Warszawy w odniesieniu do lokalizowania obiektów budowlanych zakaz ten obowiązuje w odległości mniejszej niż 10 m oraz ogrodzeń w odległości mniejszej niż 5m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.*

2. *Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą ustaleń wynikających z obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy.*

3. *Zakaz, o którym mowa w ust.1 pkt 2, nie dotyczy przedsięwzięć, o których mowa w art. 51 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska.*

4. *Zakaz, o którym mowa w ust.1 pkt 4, nie dotyczy wydobywania piasku i żwiru na powierzchni nie przekraczającej 2 ha przy przewidywanym rocznym wydobyciu nie przekraczającym 20 000 m³, jeżeli działalność będzie prowadzona bez użycia materiałów wybuchowych – zgodnie z ustawą z dnia z 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947)*[1] *oraz zgodnie z ustaleniami wynikającymi z zatwierdzonych w dniu wejścia w życie rozporządzenia dokumentacji geologicznych.*

[1] Obecnie obowiązuje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2023 r. poz. 633, z późn. zm.)

Ponadto na obszarze Miasta Ząbki występują także pomniki przyrody co do których należy stosować odrębne przepisy ochrony (Dz.U. z 2023 r. poz. 1336 - ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Tym samym należy mieć na uwadze Artykuł 45. ochr. przyr. „Zakazy dotyczące pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego" czyli:

1. W stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

1) niszczenia, uszkadzania lub przekształcania obiektu lub obszaru;

2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;

3) uszkadzania i zanieczyszczania gleby;

4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;

6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;

7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;

8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

10) zbioru, niszczenia, uszkadzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;

11) umieszczania tablic reklamowych.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:

1) prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;

2) realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;

3) zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;

4) likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do inwestycji strategicznych określonych w przepisach wydanych na podstawie **art. 103a** Ocena środowiskowa inwestycji strategicznej ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W zakresie kształtowania przestrzeni należy również uwzględnić zalecenia i rekomendacje zawarte w Miejskim Planie Adaptacji do zmian klimatu (Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Ząbki, 2022 r.) uwzględniające działania bezpośrednio odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego, takie jak:

- Działanie 9. „Zazielenianie miasta – bieżąca pielęgnacja oraz wzbogacanie szaty roślinnej w przestrzeni publicznej ze szczególnym uwzględnieniem przyrostu udziału roślinności odpornej na zmiany klimatu". W Ząbkach występuje deficyt obszarów zielonych – jest to jedna z charakterystycznych cech, a zarazem problem przestrzeni miejskiej Ząbek (szczególnie w ich południowej części). Wzbogacanie szaty roślinnej stanowi ważny element adaptacyjny wpływający m.in. na odczucie temperatur w centrach miast, miejską wyspę ciepła, oczyszczanie powietrza czy retencjonowanie wód. Odpowiedni dobór gatunków odpornych na zmiany klimatu ułatwi proces pielęgnacji i utrzymania zieleni, a stosowanie roślin wieloletnich pozytywnie wpłynie na wychwytywanie i magazynowanie CO_2 ograniczając w pewnym określonym zakresie wpływ na dalsze zmiany.
- Działanie 10. „Budowa zielonych ogrodzeń oraz wdrażanie innych elementów zielonej akupunktury miejskiej". Charakterystyka zagospodarowania przestrzeni szczególnie w południowej części Miasta Ząbki znacząco utrudnia, a w wybranych fragmentach wręcz uniemożliwia rozbudowę sieci zielonej infrastruktury w tradycyjny sposób zwiększając udział terenów zielonych lub sadząc drzewa. Dla tych fragmentów Miasta przewidziano stosowanie tzw. zielonej akupunktury miejskiej, w tym zazielenianie ogrodzeń – zwiększając retencyjność zlewni, kształtując strefy zacienione oraz wpływając w sposób pozytywny na jakość przestrzeni.
- Działanie 11. „Promocja ochrony różnorodności biologicznej na terenach prywatnych" oraz Działanie 12. „Promocja retencji wód opadowych na terenach prywatnych" to działania zmierzające do budowania świadomości ekologicznej

mieszkańców – w ramach nich bowiem przewidziano m.in. działania promocyjne, doradcze, edukacyjne w zakresie możliwości oraz zalet kształtowania bioróżnorodności w należących do mieszkańców ogródkach przydomowych, skwerach osiedlowych, balkonach. Jednak również w ramach niniejszych działań wprowadza się przedsięwzięcia będące odpowiedzią na potrzebę retencji i zagospodarowania wód opadowych na terenie działek prywatnych: poprzez upowszechnienie metod gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych.

- Działanie 13. „Wdrażanie rozwiązań zwiększających wielkość retencji wód opadowych w obszarze Miasta Ząbki" zaleca wdrażanie działań związanych z kształtowaniem obiektów i przestrzeni zwiększających retencję w obszarze Miasta Ząbki oraz umożliwiających zagospodarowanie wód opadowych bezpośrednio na terenie Miasta.
- Działanie 14. „Budowa fontann, kurtyn wodnych, zacienionych placów zabaw". W ramach działań związanych z ograniczaniem uciążliwości fal upałów i wzrostem maksymalnych temperatur zaleca się tworzenie w przestrzeni Miasta zadaszonych miejsc odpoczynku (place zabaw, skwery, itp.), wprowadzenie parasoli, zadaszeń, fontann i kurtyn wodnych. Elementy małej architektury uwzględniające wskazane elementy (obecność wody i cienia w przestrzeni Miasta) muszą być powszechne w przestrzeni miejskiej Ząbek, jednak w pierwszej kolejności powinny być wprowadzane w obszarach o nasilonym ruchu pieszych oraz w obszarach szczególnie narażonych na intensywne nasłonecznienie.

5. Obszary strategicznej interwencji

Obszar strategicznej interwencji (OSI) w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

W ***Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+*** zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (OSI), czyli tereny, wobec których wymagana jest interwencja publiczna z racji występowania szczególnych uwarunkowań społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Czynniki te mogą decydować o sytuacjach kryzysowych, stanowiących bariery rozwojowe bądź wskazywać na możliwe do aktywowania potencjały rozwojowe w konkretnych podregionach.

W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ określono dwa typy OSI:

problemowe - podregiony NUTS 3

- ciechanowski, ostrołęcki, płocki, radomski, siedlecki, żyrardowski,
- warszawski zachodni, warszawski wschodni i miasto Warszawa.

bieguny wzrostu - miejskie obszary funkcjonalne (MOF):

- MOF Warszawy (region Warszawski stołeczny) jako istniejący biegu wzrostu,
- MOF miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz Płocka, Siedlec i Żyrardowa jako potencjalnych biegunów wzrostu

Powyższy podział OSI w województwie mazowieckim wskazuje, że Miasta Ząbki dotyczą zidentyfikowane kierunki działania na poziomie wojewódzkim zarówno w obszarze problemowym – **podregion warszawski wschodni jak i miejskiego obszaru funkcjonalnego Warszawy** jako biegun wzrostu. W dalszym ciągu tekstu wskazujemy na przyjęte działania i kierunki interwencji.

Rysunek 3. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego

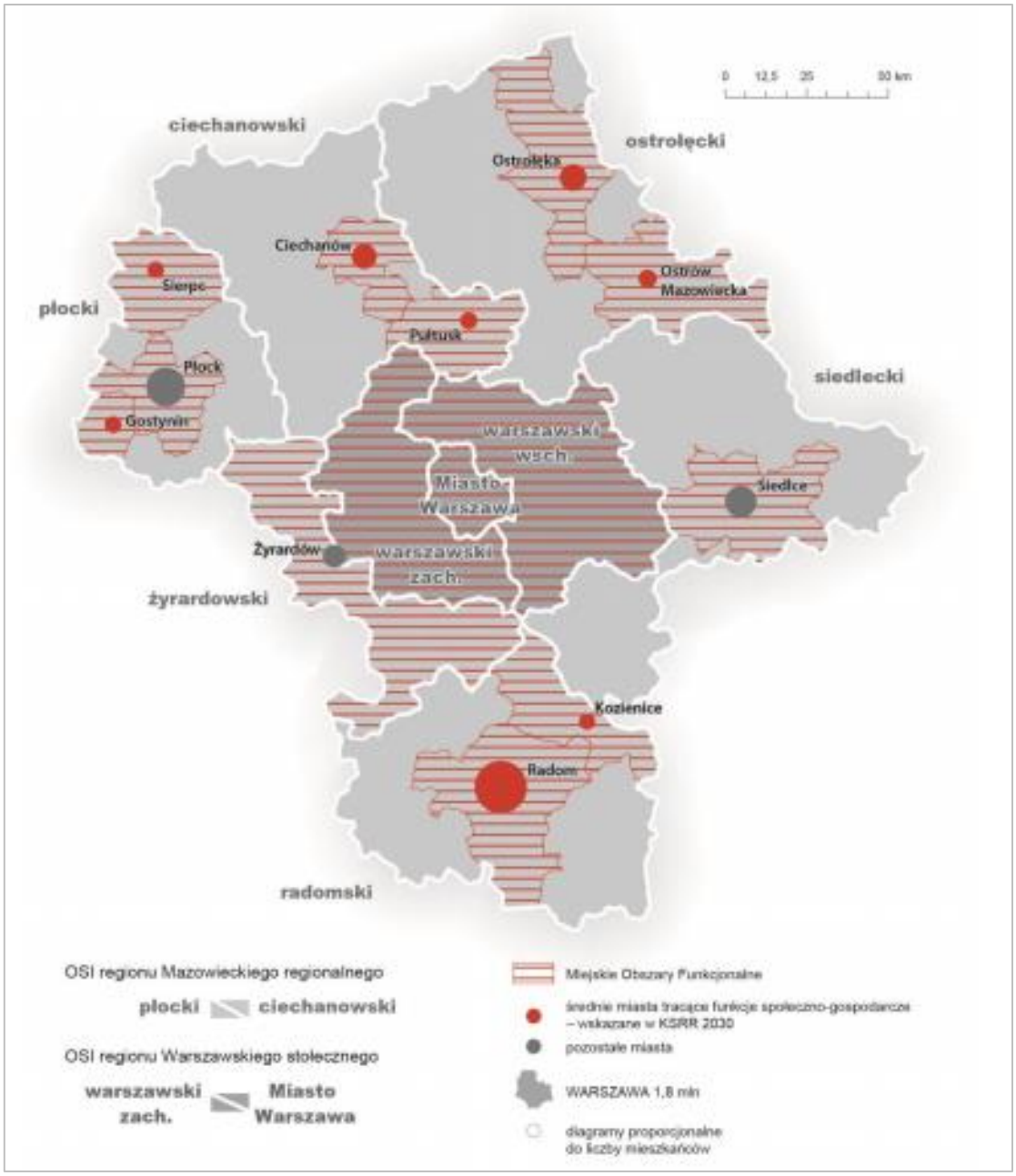

Źródło: Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+

Warszawsko-wschodni Obszar Strategicznej Interwencji

W ramach interwencji w OSI warszawsko-wschodnim działania będą ukierunkowane na dwa aspekty rozwojowe:

1. Pobudzenie/wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego:
   - aktywizacja zawodowa i wsparcie przedsiębiorczości,
   - aktywizacja zawodowa i wspieranie przedsiębiorczości, rozwój kompetencji dostosowanych do rynku pracy,
   - rozwój oferty inwestycyjnej,
   - poprawa jakości infrastruktury turystycznej.

2. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej, komunalnej i transportowej poprzez:
   - budowę i rozbudowę infrastruktury komunalnej,
   - budowę i rozbudowę infrastruktury transportowej na obszarach wykluczenia transportowego,
   - rozwój infrastruktury społecznej.

MOF Warszawy

Istniejący biegun wzrostu Warszawa wraz Miejskim Obszarem Funkcjonalnym kładzie nacisk na działania skoncentrowane w szczególności na poniższych zadaniach:

- Rozwój wydajnego systemu obsługi transportowej w skali metropolitalnej, w oparciu o transport bez emisyjny i niskoemisyjny;
- Budowanie konkurencyjności na bazie innowacji, cyfryzacji, przemysłów przyszłości, wysoko wykwalifikowanych kadr, jak również korzyści wynikających z koncentracji funkcji administracyjnych, naukowych, gospodarczych czy transportowych;
- Wzmacnianie spójności społecznej dzięki rozwojowi wydajnej infrastruktury społecznej i usług publicznych odpowiadających na potrzeby różnych grup społecznych, w tym osób starszych;
- Zapobieganie nadmiernemu rozlewaniu się miast i urbanizacji terenów otwartych, zwłaszcza przeznaczonych na potrzeby produkcji rolnej;
- Podnoszenie komfortu życia mieszkańców, w tym dbałość m.in. o dostęp do wysokiej jakości terenów zieleni, poprawa jakości powietrza i niwelowanie nadmiernego hałasu w oparciu o racjonalne planowanie przestrzenne, inwestycje w zieloną i niebieską infrastrukturę, efektywność energetyczną i OZE.

Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) Miasta Ząbki

Na terenie Miasta Ząbki wyznaczono jeden obszar strategicznej interwencji:

- **Teren poprzemysłowy po upadłej spółce „Gazomontaż S.A." przy ulicy Piłsudskiego 101 i zagospodarowanie obszaru na usługi publiczne.**

Uzasadnienie wyboru OSI

Obszar strategicznej interwencji Miasta Ząbki zajmuje teren poprzemysłowy, wykorzystywany dawniej przez spółkę „Gazomontaż S.A." Obecnie działka pozostaje własnością Miasta i prowadzone są wobec niej plany zagospodarowania tego obszaru na świadczone przez jednostki miejskie usługi publiczne w zakresie czytelnictwa, kultury, sportu i rekreacji wraz z uzupełniającymi usługami komercyjnymi, gastronomicznymi, miejscami zabawy i wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

Projekt wielofunkcyjnego centrum aktywności kulturalno-rekreacyjnej ma szansę pełnić ważną rolę miastotwórczą, z uwagi na stojące przed Ząbkami wyzwania integracji nowych mieszkańców oraz budowania identyfikacji z Miastem. Pomimo utrzymującej się tendencji wzrostowej napływu nowych mieszkańców, w Ząbkach występuje mało zróżnicowana oferta usług czasu wolnego. Ograniczenie możliwości realizacji potrzeb rozwojowych, związanych z kulturą, rekreacją, edukacją czy wzmacnianiem relacji społecznych ma znaczący wpływ na komfort i zadowolenie z mieszkania. Planowana inwestycja posiada potencjał stworzenia jakościowej przestrzeni publicznej, która łącząc wysokie walory estetyczne i użytkowe, odpowie na wciąż rosnące potrzeby mieszkańców.

Istotnym problemem, z jakim zmaga się Miasto, jest dominująca tendencja na przeznaczenie terenów inwestycyjnych pod działalność głównie gospodarczą związaną z budownictwem mieszkaniowym. Sytuacja spodziewanego wzrostu populacji niesie ze sobą ryzyko zdominowania lokalnej gospodarki przez jedną gałąź, kosztem szerokiej oferty usług publicznych bądź komercyjnych. Nowe centrum aktywności kulturalno-rekreacyjnej stworzy potencjał rozwoju dla małych biznesów, mających szansę wpłynąć pozytywnie na kondycję lokalnej gospodarki.

Z powodu bezpośredniego sąsiedztwa Warszawy i stosunkowo krótkiego czasu dojazdu do centrum stolicy, Miasto Ząbki podlega procesom suburbanizacyjnym. W świetle związanych z tym zjawiskiem wyzwań wyjątkowo ważne staje się budowanie pozycji Miasta jako ośrodka dostępnego i wrażliwego na potrzeby swojej społeczności. Osiągnięcie takiego statusu wymaga podjęcia określonych działań na drodze interwencji publicznej, uwzględniającej rozpoznane potencjały społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Obszar terytorialny OSI

Teren dawnego „Gazomontażu S.A." znajduje się w południowej części Miasta, przy ul. Piłsudskiego 101 (działki nr ewid. 33/8 i 33/9 w Ząbkach, w obrębie 03-31*). Jego obszar zajmuje teren o powierzchni 1,4 ha (14.486 m^2).

*Uwaga: wymienione działki były przedmiotem wtórnego podziału, aktualny nr działki to 33/11.

W sąsiedztwie dominuje zabudowa przemysłowo-handlowo-usługowa. W bliskiej odległości znajdują się przystanki autobusowe.

Rysunek 4. Funkcje terenu zgodne z MPZP (L) i lokalizacja na terenie Miasta Ząbki (P)

Źródło: opracowanie na podstawie https://zabki.e-mapa.net/

Uwarunkowania społeczne, gospodarcze i przestrzenne OSI – kluczowe problemy, potrzeby i potencjały

UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE:

- W ramach prowadzonych konsultacji społecznych w sprawie zagospodarowania terenu po „Gazomontażu S.A." mieszkańcy wyrazili potrzebę stworzenia wielofunkcyjnej przestrzeni, która zapewni szerokie możliwości rekreacji, rozwijania zainteresowań czy wspólnego spędzania czasu. W zgłaszanych propozycjach zagospodarowania terenu mieszkańcy podkreślali niechęć wobec nowych inwestycji mieszkaniowych i sklepów wielkopowierzchniowych;
- Ważnym wyzwaniem, przed jakim stoi Miasto Ząbki, jest integracja nowych mieszkańców i budowanie poczucia identyfikacji lokalnej społeczności z miejscem zamieszkania. Istotnym elementem tego procesu jest kreowanie usług czasu wolnego, możliwych do realizacji w godzinach popołudniowych i wieczornych, z uwagi na potrzeby osób pracujących (i dominację grupy w wieku produkcyjnym – 63% ogółu mieszkańców);

- Wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego poprzez kreowanie miejsc aktywności i inicjatyw mieszkańców, w których pojawią się warunki do współpracy między różnymi grupami uczestników nowego centrum lokalnego – mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi i instytucjami publicznymi;
- Korzystny udział osób młodych w strukturze społecznej i rosnąca liczba urodzeń na terenie Ząbek wskazuje na potrzebę rozwijania infrastruktury społecznej, zaspokajającej potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne;
- Profilaktyka zdrowotna – nowa, atrakcyjna przestrzeń rekreacyjna stwarza potencjał wzrostu aktywności fizycznej mieszkańców i świadomości na temat zdrowia fizycznego;
- Potencjał stworzenia całosezonowej, ogólnodostępnej, atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych mieszkańców i osób spoza Miasta.

UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE:

- Potrzeba rozwoju nowych, zróżnicowanych działalności gospodarczych. W Diagnozie Strategicznej Miasta wykazano potencjał rozwoju w tym kierunku.
- Szansa wzmocnienia aspektu jakościowego atrakcyjności osadniczej Ząbek (wysoka jakość życia) przy jednoczesnym zmniejszeniu znaczenia aspektu ekonomicznego (koszty życia niższe niż w Warszawie).
- Dominacja inwestycji mieszkaniowych w sytuacji niedostatku infrastruktury publicznej i atrakcyjnych przestrzeni publicznych może mieć negatywny wpływ na wizerunek Miasta.

UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE:

- Miasto Ząbki charakteryzuje się wysoką gęstością zaludnienia i zwartą zabudową. Stworzenie dobrze skomunikowanej przestrzeni publicznej, umożliwiającej realizację wielu potrzeb, skróci czas i odległość poruszania się po Mieście, co przyczyni się do wdrożenia idei miasta kompaktowego („Miasta w zasięgu spaceru”);
- W ramach planowanej inwestycji nie mniej niż 50% powierzchni działek stanowić będzie powierzchnia biologicznie czynna (w tym trawniki, zieleń użytkowa, łąka piknikowa, drzewa, krzewy). Rozwój zorganizowanej zieleni miejskiej jest szczególnie ważny z uwagi na jej obecny niski udział (mniej niż 4%) w powierzchni Ząbek;

Kierunki Inwestycji i planowane działania

Przyjęty w OSI zakres i cel interwencji zakłada kompleksową rewitalizację terenu poprzemysłowego po upadłej spółce „Gazomontaż S.A." z podziałem na wielofunkcyjny budynek, tereny utwardzone i zielone. Całość działań ma na celu stworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznej i skupienie w jednym miejscu szerokiej oferty usług związanych z czasem wolnym. Realizacja inwestycji zmieni dotychczasowy sposób użytkowania przestrzeni poprzez wprowadzenie usług publicznych z zakresu czytelnictwa, kultury, sportu i rekreacji oraz usług komercyjnych – gastronomii, miejsc zabaw i wypoczynku.

Zagospodarowanie terenu uwzględnia:

- Budowę trzykondygnacyjnego **budynku** o wysokości 12 metrów, którego powierzchnia będzie stanowić 25% powierzchni działek. Konstrukcja obiektu powinna pozwalać na łatwe przekształcanie wnętrz, w tym łączenie lub dzielenie sal ćwiczeń i występów. Projekt obiektu kubaturowego zakłada realizację antresoli: otwartej przestrzeni do swobodnego wykorzystania. W podziemnej kondygnacji przewidziano parking wielostanowiskowy, który umożliwi eliminację ruchu samochodów na poziomie terenu. Budynek będzie stanowić jednolitą i zwartą konstrukcję. Bryła będzie nowoczesna, wysokiej jakości architektonicznej. Dach budynku zostanie wykorzystany do montażu instalacji fotowoltaicznej i urządzeń technicznych, a w bezpośrednim sąsiedztwie antresoli – częściowo pokryty zielenią. Na dachu znajdzie się również dominanta, maszt flagowy;
- Zagospodarowanie **terenów utwardzonych** w formie chodników, przejść i utwardzonego placu (łącznie nie więcej niż 25% powierzchni terenu). Od strony osiedli planuje się duży plac z fontanną posadzkową o przeznaczeniu na miejsce publicznych wydarzeń kulturalnych i sportowych;
- Wprowadzenie **terenów zielonych** w postaci pasów zieleni (trawników ozdobnych z drzewami, krzewami, ozdobnymi trawami i bylinami) wzdłuż pierzei. Wewnątrz działki zieleń użytkowa, łąka piknikowa i plac zabaw. Sąsiadujące osiedla mieszkaniowe odgraniczone wysoką zielenią izolacyjną lub zielonymi ekranami jako formą ochrony przed hałasem i pyłami.

Realizacja budynku będzie przebiegać etapami, bez naruszania spójności projektu architektonicznego:

- **Etap I**: realizacja **Biblioteki (Mediateki) miejskiej** (magazyn, czytelnia, sale multimedialne i spotkań autorskich) oraz pełne zaplecze administracyjne, sanitarne i socjalne, **Miejskiego Ośrodka Kultury** (sala kinowo-teatralna na 250/300 osób, scena wraz z kulisami i zapleczem technicznym, galeria widowiskowa, sala na 100 osób, dwie sale taneczne, szatnie i pracownie

tematyczne), **strefa gastronomii (**500 m) **–** kawiarnie, restauracje pub, sale zabaw dla dzieci;

- **Etap II**: realizacja **Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji** (dwie sale wielofunkcyjne, sale do nauki tańca i sztuk walki), dalsze prace nad Miejskim Ośrodkiem Kultury (pomieszczenia dla organizacji pozarządowych, sala wykładowa, sale na zajęcia integracyjne i edukacyjne dla dzieci lub osób starszych), **strefa gastronomii**;
- **Etap III:** kontynuacja prac nad Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji (siłownia, odnowa biologiczna, kręgielnia) zaplecze administracyjne, socjalne, sanitarne, magazynowe, recepcja, bar, szatnie. **Strefa gastronomii** (poszerzona) plus możliwość tworzenia letnich ogródków na wewnętrznym placu zintegrowanym ze strefą gastronomi.

Planowany koszt całej inwestycji to **80-120mln zł.**

6. System realizacji strategii

Zarządzanie realizacją Strategii

„Strategia rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033” będzie wdrażana i monitorowana przy wykorzystywaniu dostępnych narzędzi i procedur, przez uzgodnione i wyznaczone do tego instytucje i podmioty reprezentujące Miasto Ząbki.
Wdrażanie zapisów *Strategii* oraz monitorowanie postępów w tym zakresie odbywać się będzie zgodnie z określonymi w Misji rozwoju Miasta Ząbki standardami zachowań organizacyjnych, które sformułowane zostały w sposób następujący:

- Konsultacje projektów, działań i programów z mieszkańcami są podstawą zarządzania Miastem w Ząbkach. Klimat otwartości sprzyja współpracy i prowadzeniu różnych form dialogu;
- Spójny system informacji publicznej. Informacja jest dostępna, dociera do wszystkich grup mieszkańców i wykorzystuje się do tego różnorodne formy przekazu: od mediów elektronicznych po bezpośrednie spotkania;
- Efektywny przepływ informacji pomiędzy strukturami Urzędu Miasta oraz innymi jednostkami podległymi Urzędowi Miasta Ząbki oraz instytucjami współpracującymi;
- Planując przyszłe działania bazujemy na własnych, sprawdzonych, dobrych doświadczeniach. Dbamy o wysoką jakość prowadzonych działań.

Dodatkowo system realizacji dopełniają wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych względem *Strategii* oraz ramy finansowe i źródła finansowania działań określonych w dokumencie strategicznym.

Podmioty zaangażowane we wdrażanie *Strategii*

Podmiotami zaangażowanymi w proces wdrażania, monitorowania i oceny realizacji *Strategii* będą:

Burmistrz Miasta Ząbki, który:

- Jest odpowiedzialny za wykonanie „*Strategii rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033*”;
- Wyznacza jednostkę w Urzędzie Miasta, która przygotowuje – na podstawie zebranych z referatów Urzędu Miasta Ząbki oraz z jednostek organizacyjnych danych – sprawozdania okresowe z realizacji *Strategii*;
- Rekomenduje wprowadzenie zmian do *Strategii*;
- Inicjuje realizację kierunków działań.

Rada Miasta Ząbki, która:

- Analizuje postępy wdrażania *Strategii*;
- Przyjmuje sprawozdania z realizacji *Strategii* na bazie *Raportu o stanie miasta*;
- Rozpatruje wnioski o aktualizację *Strategii*.

Partnerzy realizacji *Strategii*, tj. poszczególne referaty UM oraz jednostki organizacyjne, którzy:

- Realizują/ współrealizują poszczególne działania strategiczne;
- Informują wskazaną przez Burmistrza jednostkę w Urzędzie o stopniu realizacji działań oraz przekazują dane do monitoringu i sprawozdawczości;
- Wnioskują o zmiany w *Strategii*.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

„*Strategia rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033*" to kluczowy punkt odniesienia przy tworzeniu lub aktualizacji dokumentów strategicznych lub planistycznych niższego rzędu oraz dokumentów wykonawczych, dlatego istotnym jest utrzymanie ich zgodności z treścią *Strategii*.

Zgodność, o której mowa, dotyczy:

- **POZIOMU MISJI**: aktualizacja i/lub tworzenie nowych dokumentów wykonawczych oraz opracowań programowych lub planistycznych niższego rzędu musi być poprzedzone tzw. *testem misji w modelu Ashridge*; osoby odpowiedzialne za ich sporządzenie powinny dokonać weryfikacji zapisów za pomocą poniższych pytań:

  - Czy dokument jest zgodny z główną aspiracją zapisaną w *Strategii*?
  - Czy dokument wpisuje się w nakreślone strategiczne obszary rozwoju (domeny)?
  - Czy dokument nie kłóci się z wartościami wskazanymi w *Strategii*?
  - Czy dokument zakłada działania uwzględniające przyjęte w *Strategii* standardy zachowań?

- **POZIOMU CELÓW**: dokumenty wykonawcze oraz opracowania programowe/ planistyczne niższego rzędu powinny wynikać i/ lub wpisywać się w cele wyznaczone w *Strategii*.

- **POZIOMU** zaplanowanych **EFEKTÓW**: wdrażanie dokumentów wykonawczych oraz opracowań programowych/ planistycznych niższego rzędu ma umożliwiać osiągnięcie docelowych wartości wskaźników założonych w *Strategii*.

- **POZIOMU WYTYCZNYCH i REKOMENDACJI** w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

W związku z powyższym dokonano przeglądu obowiązujących dokumentów wykonawczych oraz opracowań programowych/planistycznych niższego rzędu Miasta Ząbki wraz z określeniem ich zgodności ze *Strategią* lub ogólną rekomendacją zmian.

Tabela 4. Wytyczne dla wybranych lokalnych dokumentów wykonawczych oraz opracowań programowych/ planistycznych niższego rzędu

Nazwa dokumentu	Rekomendowana aktualizacja
Wieloletni Program Finansowy Miasta Ząbki na lata 2023-2036	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii
Miejski plan adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Ząbki	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii
Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Ząbki na lata 2016-2023	Aktualny, zgodny z dokumentem Strategii
Program współpracy Miasta Ząbki z organizacjami pozarządowymi w 2023 roku	Dokument sporządzany co roku, należy każdorazowo uwzględniać zapisy Strategii przy jego opracowaniu na kolejne lata
Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie Miasta Ząbki na lata 2021-2027	Aktualny zgodny z dokumentem Strategii
Gminy Program Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie Ochrony ofiar przemocy w Rodzinie 2022-2027	Aktualny zgodny z dokumentem Strategii
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiazywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani Miasta Ząbki na lata 2022 i 2023	Dokument sporządzany co roku, należy każdorazowo uwzględniać zapisy Strategii przy jego opracowaniu na kolejne lata
Wieloletni Plan Rozwoju i modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych PWIK 2021 - 2024	Aktualny zgodny z dokumentem Strategii
Program „Korpus Wsparcia Seniorów" na rok 2023	Aktualny, dokument sporządzany co roku, należy każdorazowo uwzględniać zapisy Strategii przy jego opracowaniu na kolejne lata
Program Wspierania Rodziny w mieście Ząbki na lata 2021 – 2023	Aktualny, dokument sporządzany co dwa lata, należy każdorazowo uwzględniać zapisy Strategii przy jego opracowaniu na kolejne lata

Monitoring i ewaluacja

Celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności działań określonych w ramach celów strategicznych ujętych w tym opracowaniu. Monitoring pozwoli sprawdzić, czy Strategia jest wdrażana zgodnie z planem. Tym samym monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów mających swoje źródło w efektach poszczególnych zadań, uwzględnionych w planach działań dla domen strategicznego rozwoju. Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji Strategii wyróżniono na kolejnych stronach.

Monitoring obejmujący sprawdzenie osiągniętych wskaźników Strategii dla Miasta Ząbki na lata 2024-2033 odbędzie się dwukrotnie, w połowie obowiązywania Strategii (2028r.) i pod jej koniec (2032/33r.) Jednostki organizacyjne oraz komórki urzędu odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań przekazują wskazanej przez Burmistrza jednostce Urzędu w umówionym terminie informację na temat aktualnych wartości wskaźników oraz możliwych trudnościach i problemach w realizacji zaplanowanych zadań.

Na podstawie tych danych wskazana przez Burmistrza jednostka Urzędu przygotowuje sprawozdanie z realizacji Strategii i przedkłada je Burmistrzowi.

Rezultaty planowanych działań – wskaźniki monitorowania Strategii

W tabelach poniżej wyróżniono wskaźniki wg domen strategicznego rozwoju oraz celów strategicznych. Ich wartość jest przedstawiana dla roku bazowego (2021 lub 2022) oraz 2033, tj. ostatniego roku realizacji Strategii Rozwoju. Wartości oznaczono symbolami:

↗ - oznaczającym oczekiwany wzrost wartości,

↘ - oznaczającym oczekiwany spadek wartości.

W odniesieniu wskaźników względnych (np. udział, stosunek) wartość docelowa oznacza jej wysokość w chwili opracowania danych do monitoringu, natomiast w przypadku wskaźników bezwzględnych (np. liczba, ilość, długość) wartość oznacza jej wysokość łączną (całkowity spadek lub przyrost od 2021 r.) lub roczną (średnia roczna wartość w okresie od 2021 r.)

Tabela 5. Wskaźniki monitorowania Strategii

Mierniki realizacji	Źródło	Wartość bazowa 2021 (lub jak zapisano)	Wartość 2033
Domena I. Miasto w zasięgu spaceru			
Odsetek mieszkańców korzystających z instalacji w ogóle ludności (wodociąg)	BDL GUS	71,5 %	↗
Odsetek mieszkańców korzystających z instalacji w ogóle ludności (kanalizacja)	BDL GUS	94 %	↗
Ilość przystanków autobusowych na ternie Miasta Ząbki	BDL GUS	76	↗
Liczba pasażerów obsłużonych przez ZKM ST	UM Ząbki	423 896	↗
Łączna długość sieci dróg publicznych	UM Ząbki	76,207 km	↗
Ilość parkingów P&R (Park and Ride)	UM Ząbki	2	↗
Długość dróg rowerowych	BDL GUS	19,9 km	↗
Publiczna infrastruktura do ładowania pojazdów Elektro mobilnych	UM Ząbki	1 stacja (ul. Orla) 2023	↗
Ilość budynków mieszkalnych	BDL GUS	5829	↗
Udział terenów zielonych (zieleń zagospodarowana) w powierzchni Miasta	BDL GUS	3,7%	↗
Średnioroczne stężenie pyłu PM 10	BIOŚ (gios.gov.pl)	30,5- 35,4 ug/m^3	↘
Domena II. Rozwój usług czasu wolnego dla mieszkańców „Miasto po godzinach”			
Ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Ząbkach	BDL, GUS	4241 (03.03.2033)	↗
Liczba imprez o charakterze sportowo – rekreacyjnym zorganizowanych przez MOSiR	UM Ząbki	43 (2022)	↗
Liczba imprez, wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	UM Ząbki	52+40 92	↗

Mierniki realizacji	Źródło	Wartość bazowa 2021 (lub jak zapisano)	Wartość 2033
organizowanych przez Miasto Ząbki (MOK i Miasto Ząbki)		(2022)	
Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne	UM Ząbki	22	↗
Liczba zarejestrowanych fundacji stowarzyszeń i organizacji społecznych	UM Ząbki	71	↗
Nowo oddana powierzchnia z przeznaczeniem pod prowadzenie działalności gospodarczej do liczby nowych podmiotów gospodarczych na terenie Ząbek	MRL	7,81	↗
Liczba środków przekazanych w danym roku budżetowym do dystrybucji w ramach programu współpracy z NGOs	UM Ząbki	339 778,64 zł	↗
Domena III. Zaangażowana, rozwijająca się i „zaopiekowana" społeczność			
Średni wynik w procentach osiągnięty przez uczniów ze sprawdzianu po szkole podstawowej w danym roku (matematyka)	https:/mapa.wyniki.edupl/MapaEgzaminow/	55 %	↗
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	BDL GUS	101,7 %	↗
Średni wynik w procentach osiągnięty przez uczniów ze sprawdzianu po szkole podstawowej w danym roku (język polski)	https:/mapa.wyniki.edupl/MapaEgzaminow/	69 %	↗
Średni wynik w procentach osiągnięty przez uczniów ze sprawdzianu po szkole podstawowej w danym roku (język angielski)	https:/mapa.wyniki.edupl/MapaEgzaminow/	76%	↗
Liczba osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej na 10tys ludności	BDL GUS	138	↗

Mierniki realizacji	Źródło	Wartość bazowa 2021 (lub jak zapisano)	Wartość 2033
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w Ząbkach	OPS Ząbki	626	↗
Udział odpadów z gospodarstw domowych zbieranych selektywnie	UM Ząbki	42%	↗
Liczba osób starszych z terenu gminy objętych aktywizacją w ramach Klubu Seniora	OPS	25 (2022)	↗
Liczba Mieszkańców z Aktywną Kartą Mieszkańca „Jestem z Ząbek”	UM Ząbki	22890 (koniec 2022)	↗

Źródło: Opracowanie własne.

Procedura aktualizacji *Strategii*

Procedura prowadzenia sprawozdawczości oraz weryfikacji i oceny postępów w realizacji zamierzeń strategicznych

Monitoring obejmujący sprawdzenie postępów w realizacji *Strategii* oraz analizę wartości osiągniętych wskaźników ma miejsce w wybranych kresach czasowych (przyjęto, że odbędzie się to dwukrotnie: w połowie funkcjonowania strategii („2028r") i pod koniec jej funkcjonowania „2032/33r."). Miejskie jednostki organizacyjne oraz referaty i biura Urzędu Miasta Ząbki odpowiedzialne za realizację poszczególnych kierunków działań **do końca I kwartału roku sprawozdawczego** przekazują jednostce Urzędu wyznaczonej przez Burmistrza informację na temat aktualnych wartości wskaźników oraz wystąpieniu możliwych trudności/ lub problemów w realizacji zaplanowanych zadań.

Na podstawie tych danych wyznaczona przez Burmistrza jednostka Urzędu **do końca II kwartału roku sprawozdawczego** przygotowuje sprawozdanie z realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033", które stanowić będzie część (rozdział) „Raportu o Stanie Miasta" przedkładany przez Burmistrza Miasta Ząbki Radzie Miasta.

Sprawozdanie prezentujące wyniki monitoringu *Strategii* – jako integralna część Raportu – publikowane będzie w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Ząbki.

Pierwszy monitoring niniejszej *Strategii* nastąpi po upływie czterech lat obowiązywania *Strategii* (licząc od daty uchwały Rady Miasta Ząbki w sprawie przyjęcia niniejszego dokumentu) kolejny w ostatnim roku jej funkcjonowania.

Niezależnie od powyższego, raz w roku przygotowywana będzie informacja podsumowująca realizację działań zapisanych w Strategii w ramach prac nad „Raportem o Stanie Miasta".

Procedura aktualizacji *Strategii*

Przegląd i ewentualna aktualizacja dokumentu *„Strategii rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033"* nastąpi zgodnie z obowiązującym procesem ISO jaki posiada Urząd Miasta Ząbki.

W sytuacji potrzeby realizacji przeglądu strategicznego bądź stwierdzenia przez osobę/ jednostkę prowadzącą monitoring *Strategii* (np. w celu wprowadzenia zmian), przeprowadzone zostaną następujące działania:

1. Burmistrz Miasta Ząbki na sesji Rady Miasta przedstawia **wniosek o rozpoczęcie procesu przeglądu strategicznego dokumentu**.
2. W oparciu o decyzję Rady Miasta Burmistrz określa **sposób przeprowadzenia aktualizacji** (zgodnie z obowiązującym procesem ISO) oraz przygotowuje harmonogram procesu aktualizacji *Strategii*.

3. W ramach procesu, weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać:
   - Zapisy zawarte w części diagnostycznej – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych oraz wyników analiz;
   - Misja rozwoju Miasta i jej aktualność w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów Miasta i jego otoczenia (powiatu, województwa, kraju);
   - Cele strategiczne i operacyjne i ich adekwatność do zweryfikowanej misji rozwoju (w szczególności do domen strategicznego rozwoju);
   - Kierunki działania/Zadania;
   - Obszar(y) Strategicznej Interwencji.
4. Zaktualizowana „Strategia rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033" jest kierowana do konsultacji zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.).
5. Po konsultacjach aktualizację *Strategii* przedstawia się Radzie Miasta Ząbki do przyjęcia w drodze stosownej uchwały.

Ewaluacja ex-ante

Po opracowaniu „Strategii rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033", a przed rozpoczęciem jej wdrażania, przeprowadzona została tzw. ewaluacja uprzednia (ex-ante), w zakresie następujących kryteriów:

- ***trafności*** – analizie poddana zostanie adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji działań względem zidentyfikowanych problemów, potrzeb oraz posiadanych zasobów;
- ***skuteczności*** – czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania;
- ***efektywności*** – czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych;
- ***spójności* wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu**.

Zgodność *Strategii* z dokumentami wyższego rzędu

Cele strategiczne wyznaczone w *Strategii* są zgodne z założeniami programowymi dokumentów wyższego rzędu. *Strategia* jest spójna z obowiązującymi aktami strategicznymi, planistycznymi oraz operacyjnymi obowiązującymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym, ponadlokalnym i powiatowym, które mogą być istotne dla realizacji polityki rozwoju Miasta Ząbki, w tym w szczególności:

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030 +. Innowacyjne Mazowsze

24 maja 2022 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjął Strategię rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze. Za cel główny przyjęto „Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska". Jego realizacja odbywać się będzie przez pięć celów strategicznych w obszarach: Gospodarka, Dostępność, Środowisko i Energetyka, Społeczeństwo oraz Kultura i Dziedzictwo.

Cele Strategiczne

Cel strategiczny z obszaru Gospodarka SRWM 2030+ wiąże się z działaniami dotyczącymi rozwoju działalności gospodarczej oraz wykorzystaniu nowych technologii. Strategia wojewódzka zakłada wykorzystywanie oraz wspieranie rozwoju nowych technologii oraz wspierania rozwoju przedsiębiorczości. Jest to powiązane z **celami operacyjnymi II.1.1. II.1.2. i II. 1.3. z domeny II dla Ząbek**, które skupiają się na wypracowaniu polityki przestronnej, podatkowej i promocyjnej wspierającej rozwój gospodarki usług czasu wolnego.

Cel strategiczny z obszaru Dostępność SRWM 2030+ powiązany jest z poprawą dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko oraz kształtowaniem ładu przestrzennego, m.in. poprzez zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu czy rozwój form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców. Cel ten jest tożsamy z celami uwzględnionymi **w domenie I strategii Ząbki, w szczególności z celem strategicznym 1. „Dobrze skomunikowane i powiązane transportowo Ząbki" i jego celami operacyjnymi I.1.1. „Rozwiązania komunikacyjne zmniejszające ruch samochodowy w Ząbkach" oraz I.1.3. „Stała promocja i budowanie atrakcyjności komunikacji zbiorowej na terenie Miasta i w ramach MOWF"**, które stawiają na rozwój komunikacji bardziej ekologicznych – rowerowej, pieszej oraz zbiorowej. Ład przestrzenny w Ząbkach zostanie osiągnięty dzięki **1. celowi strategicznemu z domeny I**, który zakłada **„Wysoką jakość przestrzeni publicznych i mieszkaniowych" .**

Cel strategiczny z obszaru Społeczeństwo SRWM 2030+ zakłada poprawienie jakości życia, wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego oraz integrację społeczną. Również Ząbki chce wytworzyć mieszkańców poczucie wspólnoty. **Cel strategiczny 4. z domeny III**

jest wprost nawiązujący do celu ze strategii wojewódzkiej **„Wspieranie rozwoju integracji społecznej i poczucia lokalnej tożsamości”** jest zorientowany na aktywizację i włączanie w życie mieszkańców z różnych grup społecznych, wsparcie rozwoju lokalnego i poszerzenie oferty kulturalno-edukacyjnej.

Cel strategiczny z obszaru Środowisko i Energetyka SRWM 2030+ „poprawa jakości środowiska przez gospodarowanie zasobami przyrody”. Miasto Ząbki również skupia się na kwestiach związanych ze środowiskiem i jego ochroną oraz energetyką – promowanie postaw proekologicznych i ekologicznej komunikacji, w tym komunikacji zbiorowej, edukacja i informowanie o ochronie środowiska (**domena I, cel operacyjny I. 2.3. cel operacyjny 1.2.**), poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez ograniczanie niskiej emisji czy efektywną gospodarkę.

Cel strategiczny z obszaru Kultura i Dziedzictwo SRWM 2030+ to działania skoncentrowane na wykorzystaniu potencjału kultury, dziedzictwa i walorów środowiska przyrodniczego, aby rozwijać region i poprawić jakość życia. Miasto Ząbki w swojej strategii **w domenie I** zawarło podobne cele, np. tworzenie przestrzeni atrakcyjnych dla mieszkańców i w **domenie II cel operacyjny II 2.1.** „Rozwój Infrastruktury sportowo-rekreacyjnej”, Cel **operacyjny II 2.2.** „Rozwój oferty wydarzeń” oraz poprzez **Cel strategiczny II 3.2.** „Rozwój oferty kulturalnej” i w niej zawarte **cele operacyjne II 3.1.** oraz **Cel operacyjny II 3.2.**

Strategia rozwoju powiatu wołomińskiego do 2025 roku

„Strategia rozwoju powiatu wołomińskiego do 2025 roku” (SRPW) została przyjęta przez Radę Powiatu Wołomińskiego Uchwałą nr XV-162/2016 z dnia 11 stycznia 2016 roku. Wyodrębniono w niej 4 cele strategiczne dla rozwoju powiatu wołomińskiego.

Cel strategiczny 1 SRPW to „wzmacnianie innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej powiatu wołomińskiego”, poprzez działania takie jak rozwój kapitału ludzkiego i przedsiębiorczości. Cel ten wiąże się z **domeną II strategii dla Ząbek, w szczególności z celem strategicznym II.1 „Aktywne kreowanie rynku usług czasu wolnego”**, który ma rozwijać przedsiębiorczość w Ząbkach skoncentrowana wokół usług czasu wolnego.

Cel strategiczny 2 SRPW to „aktywizacja społeczna i obywatelska mieszkańców powiatu wołomińskiego”, poprzez kształtowanie postaw obywatelskich i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Cel ten jest tożsamy z **celem strategicznym 4. z domeny III**, który zakłada angażowanie społeczności lokalnej w rozwój Ząbek, efektywne włączanie mieszkańców w procesy konsultacji społecznych oraz szeroko pojęte działania na rzecz integracji.

Warto dodać, że samo polepszenie jakości usług publicznych takich jak edukacja czy oferta kulturalna (**domena III, cel strategiczny 1.** „Wysoki Standard edukacji”) może

sprawić, że więcej osób będzie uczestniczyć w życiu miasta, a tym samym wzmocni się integracja.

Cel strategiczny 3 SRPW to „rozwój infrastruktury technicznej i społecznej w powiecie", co oznacza m.in. rozwój infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, społecznej, zdrowotnej, rozbudowę infrastruktury drogowej, poprawę powiązań komunikacyjnych czy ochronę środowiska naturalnego. Właściwie jest to tożsame z całą strategią dla Ząbek, ponieważ **domena I** zakłada rozwój terenów zielonych, poprawę i rozwój infrastruktury drogowej, rowerowej i pieszej oraz współpracę gmin ościennych w tworzeniu atrakcyjnej i rozwiniętej komunikacji zbiorowej; **domena II** zakłada rozwój usług kulturalnych i rekreacyjno-sportowych,; **domena III** zakłada tworzenie atrakcyjnych miejsc dla mieszkańców, które wspomogą integrację, angażowanie społeczności w życie miasta, podnoszenie poziomu edukacji, wspieranie innowacji oraz rozwój kultury.

Cel strategiczny 4 SRPW to „tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju funkcji turystycznej powiatu wołomińskiego" z uwzględnieniem dziedzictwa historycznego, kulturowego oraz potencjału przyrodniczego. **Cel operacyjny 2.1. z domeny II** zakłada stworzenie atrakcyjnej przestrzeni kulturalno-rekreacyjno-sportowej. Ponadto **cel strategiczny 2. z domeny I** zakłada rewitalizację krajobrazową oraz tworzenie atrakcyjnych przestrzeni na terenie całego Miasta.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego 2014-2020+ (aktualizacja z 20.01.2021 r.)

„Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego 2014-2020+" (ZIT WOF) została zaktualizowana na przełomie 2020 i 2021 roku. Wyodrębniono w niej 3 cele.

Cel 1. ZIT WOF zakłada zwiększenie dostępności usług publicznych, takich jak usługi informacyjne, usługi edukacyjne oraz usługi na rzecz aktywności mieszkańców. Cel ten jest zbieżny z **celem strategicznym 3. z domeny II**, który zakłada nie tylko rozwój oferty kulturalnej , oferty wydarzeń oraz rozwojem bazy /zaplecza dla podejmowania działań w obszarze kultury oraz **celem strategicznym 4 z domeny III**, który zakłada włączanie się mieszkańców w życie Ząbek, promowanie działań organizacji pozarządowych, instytucji nakierowanych na różne grupy społeczne czy podnoszenie efektywności konsultacji społecznych, a także **z celami operacyjnymi 1.2. i 1.3. z domeny III**, które zakładają podnoszenie jakości edukacji oraz wprowadzanie innowacji w tym zakresie.

Cel 2. ZIT WOF zakłada rozwój sieci powiązań gospodarczych, zarówno pod względem terenów inwestycyjnych, jak i kapitału ludzkiego. Strategia dla Ząbek skupia się przede wszystkim na rozwoju kapitału ludzkiego poprzez integrację mieszkańców, podnoszenie jakości edukacji, wspieranie innowacji oraz poszerzanie oferty kulturalnej z uwzględnieniem różnych potrzeb mieszkańców (**domena II, cele strategiczne 2. i 3.**).

Cel 3. ZIT WOF zakłada poprawę jakości przestrzeni, co Ząbki uwzględniły zarówno **w domenie I**, która zakłada szereg działań, mających na celu poprawę komunikacji

(m.in. podniesienie standardu infrastruktury samochodowej, zwiększenie udziału komunikacji rowerowej czy zwiększenie atrakcyjności komunikacji zbiorowej poprzez tworzenie węzłów komunikacyjnych z innymi gminami czy Warszawą), jak i **w domenie I w celach strategicznych 2. Cele operacyjne 2.1.2.2.**, dbając o ochronę środowiska naturalnego, podejmując działania na rzecz rewitalizacji krajobrazowej oraz tworząc atrakcyjne przestrzenie rekreacyjne i tereny zielone.

Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla metropolii warszawskiej (SUMP MW)

„Plan zrównoważonej mobilności miejskiej dla Metropolii Warszawskiej (SUMP MW)" zakłada osiągniecie do 2040 roku trzech celów horyzontalnych i ośmiu celów operacyjnych.

Cel horyzontalny I: Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego wszystkich użytkowników.

Cel horyzontalny II: Redukcja wpływu transportu na środowisko i klimat.

Cel Horyzontalny III: Poprawa dostępu do publicznego transportu zbiorowego.

Zdecydowana większość zapisów strategii rozwoju dla Ząbek na lata 2024-2033, zwłaszcza dotycząca Domeny I „Miasto w zasięgu spaceru" jest zbieżna z celami horyzontalnymi planu zrównoważonej mobilności. Szczególnie dotyczy to **celu strategicznego pierwszego** I.1 „Dobrze skomunikowane i powiązane transportowo Ząbki" i jego **trzech celów operacyjnych I. 1.1.** „Rozwiązania komunikacyjne uspokajające ruch samochodowy w mieście", **I.1.2**. „Rozwój infrastruktury rowerowej i pieszej, oraz cel operacyjny" **I.1.3.** „Stała promocja i budowanie atrakcyjności komunikacji zbiorowej na terenie miasta w ramach MOFW".

Szczególnie III cel horyzontalny jest mocno zbieżny z celem operacyjnym **I.1.3** i przykładowymi kierunkami działań w celach operacyjnych **I.1.2. i I.1.1.** jest tam dużo treści i zadań wpisujących się w pozostałe cele horyzontalne pośrednio lub wprost bezpośrednio.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Ujęte w *„Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033”* kierunki działań zostały skosztorysowane, co stworzyło ramy finansowe dla całego dokumentu.

Łączna szacowana kwota realizacji *Strategii* wynosi 803,5 mln zł.

W celu realizacji zaplanowanych kierunków działań konieczne jest zapewnienie zróżnicowanych źródeł finansowania, tj.:

- Środki własne Miasta – środki zabezpieczone w budżecie Miasta Ząbki na realizację planowanych inwestycji w całości lub jako część środków przeznaczonych na dany projekt np. w formie wkładu własnego do projektów finansowych ze środków zewnętrznych;
- Środki pozyskane z Unii Europejskiej – możliwości pozyskania funduszy unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2021-2027 z programów krajowych i regionalnych, m.in. Funduszu Odbudowy, Europejskiego Funduszu Społecznego czy Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- Pozostałe programy europejskie, m.in. EOG i Fundusze Norweskie;
- Środki z budżetu Państwa m.in. dotacje celowe z Ministerstw, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Program Inwestycji Strategicznych i inne;
- Środki funduszy celowych np. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Banku Gospodarstwa Krajowego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej;
- Środki pochodzące od prywatnych inwestorów (inwestycje realizowane w całości przez osoby prywatne lub częściowo z udziałem Miasta w formule partnerstwa publiczno-prywatnego).

Domena	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Czas realizacji w latach	Szacunkowy koszt (PLN)
Domena I Miasto w zasięgu spaceru	**1. Dobrze skomunikowane i powiązane transportowo Ząbki**	1.1. Rozwiązania komunikacyjne zmniejszające ruch samochodowy w Mieście	do 2033 roku	68 mln PLN
		1.2. Rozwój infrastruktury rowerowej i pieszej	do 2033 roku	35 mln PLN
		1.3. Stała promocja i budowanie atrakcyjności komunikacji zbiorowej na terenie Miasta i w ramach MOFW	do 2033 roku	259 mln PLN (bez WOF)
	2. Wysoka jakość i dostępność przestrzeni publicznych i mieszkaniowych	2.1. Tworzenie nowych przestrzeni publicznych w bezpośrednim otoczeniu mieszkańców	do 2033 roku	73 mln PLN
		2.2. Poprawa estetyki, czytelności i atrakcyjności przestrzeni publicznych w Mieście	do 2033 roku	2 mln PLN
		2.3. Poprawa standardów /wzrost jakości zabudowy mieszkaniowej	do 2033 roku	1,5 mln PLN
Łączny szacunkowy koszt realizacji kierunków działań w ramach Domeny I:				438,5

Domena	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Czas realizacji w latach	Szacunkowy koszt (PLN)
Domena II Rozwój usług czasu wolnego dla mieszkańców „Miasto po godzinach”	**1. Aktywne kreowanie rynku usług czasu wolnego**	1.1. Polityka przestrzenna Miasta wspierająca rozwój gospodarki usług czasu wolnego	do 2033 roku	2 mln PLN
		1.2. Polityka wspierająca rozwój gospodarki usług czasu wolnego	do 2033 roku	2 mln PLN
		1.3. Polityka promocyjna miasta wspierająca rozwój gospodarki usług czasu wolnego	do 2030 roku	2 mln PLN
	2. Rozwój oferty rekreacyjno-sportowej	2.1. Rozwój infrastruktury sportowo – rekreacyjnej	do 2030 roku	80 mln PLN
		2.2. Rozwój oferty wydarzeń	do 2033 roku	5 mln PLN
	3. Rozwój oferty kulturalnej	3.1. Rozwój bazy/zaplecza dla podejmowanych działań w obszarze kultury	do 2033 roku	100 mln PLN.
		3.2. Rozwój oferty zajęć i wydarzeń kulturalnych	do 2033 roku	5 mln PLN
Łączny szacunkowy koszt realizacji kierunków działań w ramach domeny II:				**196,0**

Domena	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Czas realizacji w latach	Szacunkowy koszt (PLN)
Domena III Zaangażowana, rozwijająca się i „zaopiekowana" społeczność	**1. Wysoki standard edukacji**	1.1. Rozwój bazy żłobkowo – przedszkolnej i szkolnej	do 2033 roku	74 mln PLN
		1.2. Utrzymanie i podnoszenie jakości kształcenia	do 2033 roku	14 mln PLN
		1.3. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych w przestrzeniach/budynkach i infrastrukturze szkolnej o charakterze edukacyjno-sportowo-opiekuńczym	do 2033 roku	2 mln PLN
		1.4. Organizacja szkolnictwa ponadpodstawowego w Ząbkach	do 2033 roku	15 mln PLN.
	2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu – wsparcie osób i rodzin poprzez efektywną/dobrą pomoc społeczna	2.1. Polityka senioralna	do 2033 roku	2 mln PLN
		2.2. Program integracji społecznej	do 2033 roku	41 mln PLN
	3. Promocja zdrowia	3.1. Profilaktyka zdrowia	do 2033 roku	3 mln PLN
		3.2. Rozwój (uzupełnienie) usług zdrowotnych w Ząbkach	do 2033 roku	2 mln PLN
	4. Wspieranie rozwoju integracji społecznej i poczucia lokalnej tożsamości oraz bezpieczeństwa mieszkańców	4.1. Wspieranie organizacji pozarządowych	Do 2033 roku	2 mln PLN
		4.2. Budowanie poczucia lokalnej wspólnoty – działania wzmacniające więzi lokalne/sąsiedzkie Karta Miejska „Jestem z Ząbek"	Do 2033 roku	4 mln PLN
		4.3.Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	Do 2033 roku	10 mln PLN
Łączny szacunkowy koszt realizacji kierunków działań w ramach domeny III:				**169,0**

8. Wnioski z diagnozy strategicznej

Silne strony

Wymiar społeczny:

- **Wzrost liczby ludności** pomiędzy 2012 a 2021 rokiem **o 44%**, przy ogólnym systematycznym wzroście liczby ludności wpływa pozytywnie na perspektywy demograficzne w przyszłości (więcej osób młodych, rosnąca dzietność, niewielkie obciążenie demograficzne, rosnące zapotrzebowanie na usługi edukacyjne, mieszkaniowe, itp.).
- Problem starzenia się społeczeństw, który występuje w przypadku większości miast polskich jest niwelowany w Ząbkach dzięki **wysokiemu odsetkowi młodych dorosłych przybywających do Miasta –** saldo migracji osób młodych w ostatnim pięcioleciu (2017-2021) wynosiło około 24-39 osób, gdzie w tym samym czasie w województwie mazowieckim saldo było ujemne (-4,24 – -2,33).
- Na **wysoką jakość kapitału ludzkiego** w Ząbkach korzystny wpływ mają **duży odsetek młodych Ząbkowian w wieku 25-34 lat** (156,64 os. na 1000 mieszkańców w 2021 roku), co oznacza wysoki potencjał młodych mieszkańców w wieku najbardziej rozwojowym, ale **również dobry poziom edukacji wśród dzieci,** o którym świadczą ponadprzeciętne wyniki egzaminów ósmoklasisty – w każdym roku wyniki były wyższe niż średnia dla powiatu i województwa (2021 rok dla Ząbek: j. polski – 69%, matematyka – 55%, j. angielski – 76%, przy średniej dla województwa odpowiednio: 64%, 52% oraz 71%), czy otrzymanie certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji" 2020/2021 podczas X edycji Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacji Gmin, Powiatów i Samorządowych Województw.
- Aktywna, zaangażowana społecznie młodzież Ząbek chętnie wyraża chęć współpracy z władzami poprzez działalność w **Młodzieżowej Radzie Miasta Ząbki**, która daje młodym możliwość do reprezentowania i podejmowania działań na rzecz zaspakajania potrzeb i oczekiwań zbiorowych interesów młodzieży, a wśród celów działalności tego ciała doradczego warto wymienić także promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego wśród młodzieży czy integrowanie i współpraca środowisk młodzieżowych na terenie Miasta.
- W mieście występuje **duża i różnorodna oferta spędzania czasu wolnego**. Najważniejszym aspektem dla Ząbek jest przede wszystkim promowanie **kultury sportowej** wśród mieszkańców, zwłaszcza tych najmłodszych**.** Pośród licznych organizacji i instytucji sportowych, które zapewniają dostęp do zróżnicowanych zajęć, można wymienić kilku głównych organizatorów oferty sportowej: **MOSiR, Miejskie Centrum Sportu, Miejski Klub Sportowy „Ząbkovia" Ząbki**, a zajęcia, w jakich można uczestniczyć to np. szermierka szablowa, sztuki walki, tenis, pływanie. Dodatkowo organizowane są liczne imprezy sportowe (Bieg Niepodległości, zawody pływania), ale także wydarzenia i zajęcia kulturalne oferowane przez **Miejski Ośrodek Kultury, czy Miejską Bibliotekę Publiczną**. W latach 2019-2021 w Mieście odbyły się m.in.: kina letnie, wieczorki taneczne,

pikniki, mecze futbolu amerykańskiego, Grand Prix Ząbek w tenisie stołowym i badmintonie, biegi, czy coroczna impreza „Pożegnanie lata".

- System zniżek uwzględniony w korzyściach **Karty Mieszkańca „Jestem z Ząbek" oferuje mieszkańcom tańszy dostęp do oferty spędzania czasu wolnego, tańsze przewozy ZTM oraz darmową komunikację miejską w Ząbkach**.
- Pomimo niewielkiego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w Ząbkach (12% w 2021 roku) seniorzy mają dostęp do usług rekreacyjnych, kulturalnych oraz edukacyjnych zapewnianych przez **aktywnie działający Klub Senior+.** Oferowane są zajęcia edukacyjne i kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowe, sportowe i rekreacyjne, aktywizacja społeczna (w tym wolontariat międzypokoleniowy) oraz terapia zajęciowa.

Wymiar gospodarczy:

- **Atrakcyjne położenie w sąsiedztwie miasta stołecznego Warszawy** wpływa na to, że Ząbki są stosunkowo atrakcyjne pod kątem prowadzenia na ich terenie działalności przemysłowej, handlowej, motoryzacyjnej oraz naukowo-technicznej. Do takiego wniosku doszła Szkoła Główna Handlowa w Warszawie na podstawie oceny lokalnego rynku pracy, infrastruktury technicznej, infrastruktury społecznej, sytuacji rynkowej oraz uwarunkowań przyrodniczych. Np. na infrastrukturę techniczną pozytywnie oddziałuje fakt przekazywania przez deweloperów nowych powierzchni pod działalność gospodarczą.
- Atrakcyjne korzyści z korzystania z **Karty Mieszkańca "Jestem z Ząbek"** zachęcają mieszkańców do rozliczania podatku PIT w Ząbkach. **Wpływa to pozytywnie na budżet Miasta i jego możliwości inwestycyjne.**
- **Największy udział w wydatkach ogółem posiadają wydatki inwestycyjne (14% w 2021 roku),** co pozytywnie oddziałuje na wzrost poziomu życia mieszkańców poprzez np. inwestycje w infrastrukturze drogowej Miasta.
- **Wysokie średnie wynagrodzenie Ząbkowian (ponad 5,4 tys. zł w 2021 roku w powiecie wołomińskim)**, które ciągle wzrasta (o ponad 1,3 tys. zł w okresie 5 lat od 2017-2021) wpływa na ich wysoką jakość życia.
- **Mała liczba osób bezrobotnych ogółem (581 osób w 2021 roku) oraz mały udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym (2,1% w 2021 roku)**.
- **W Ząbkach występuje dobrze rozbudowana baza noclegowa oraz gastronomiczna,** o czym świadczą wskaźniki, których wartości są wyższe niż wartości dla powiatu wołomińskiego oraz województwa mazowieckiego. Jednak **potencjał, który obrazują wskaźniki** w powszechnej opinii **nie jest wykorzystywany**.

Wymiar przestrzenny:

- **W Ząbkach nie występują duże przemysłowe źródła zanieczyszczenia powietrza, które byłyby uciążliwe dla mieszkańców.**
- **99,6% powierzchni miasta jest pokryte MPZP**, co daje możliwość na kształtowanie ładu przestrzennego.
- **Miasto charakteryzuje dobrze rozwinięta sieć infrastruktury technicznej** – w 2021 roku blisko 71,5% mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej (wartość

o 6,8 p.p. mniejsza niż dla powiatu wołomińskiego oraz o 19,4 p.p. mniejsza niż dla województwa mazowieckiego), niemal 94,0% z sieci kanalizacyjnej (wartości dla powiatu wołomińskiego oraz województwa mazowieckiego są mniejsze i wynoszą 71,2% i 70,5% odpowiednio) oraz 91,3% z sieci gazowej (o 13,1 p.p. więcej niż dla powiatu wołomińskiego oraz o 35,7 p.p. więcej niż dla województwa mazowieckiego).

- **Na terenie miasta występuje dobra dostępność do Internetu.** W 2021 roku udział budynków posiadających penetrację lokalową 100 Mb/s wynosił 49%.
- **Ząbki charakteryzuje stała poprawa jakości infrastruktury drogowej** – w latach 2018-2021 nastąpił przyrost długości dróg o nawierzchni twardej (długość sieci zwiększyła się o 5,752 km).
- **W Ząbkach jest dobrze rozwinięta komunikacja.** Opiera się na czterech podstawowych systemach: transport kolejowy (trasa kolejowa Warszawa Wileńska – Tłuszcz – Małkinia, pociągi kursują co 10 min w godzinach szczytu oraz co 30 poza szczytem), transport autobusowy organizowany przez ZTM Warszawa (osiem linii dziennych i dwie nocne. Linie 145, 199 i 245 są skomunikowane z II linią metra, kursują co 15-20 minut w godzinach szczytu oraz 20-30 minut w weekendy), komunikacja autobusowy w układzie linii dowozowych (linie Ząbki-1, Ząbki-2 oraz Ząbki-3, kursujące co 10-20 minut, poza szczytem co 30-40 minut) oraz linia komercyjna. W autobusach ZTM Warszawa na terenie miasta Ząbki obowiązuje pierwsza strefa biletowa.
- **Ząbki charakteryzują się wysoką gęstością zaludnienia oraz zwartą zabudową**, co powoduje skrócenie odległości i czasu poruszania się między obszarami funkcjonalnymi miasta. W połączeniu z dobrze rozwiniętą komunikacją **zmniejsza zapotrzebowanie na prywatne środki transportu**.
- **Lokalna komunikacja publiczna (liniami Ząbki-1, Ząbki-2 i Ząbki-3) jest darmowa dla posiadaczy Karty Mieszkańca „Jestem z Ząbek".**
- Miasto posiada dwa parkingi typu P&R *(Park and Ride)*, które są zlokalizowane przy stacji kolejowej oraz przy ul. Orlej.

Słabe strony

Wymiar społeczny:

- Miasto zamieszkuje więcej osób niż jest ich zameldowanych. Doprowadza to do sytuacji, w której **wszyscy mieszkańcy mają możliwość doświadczania korzyści z mieszkania w Ząbkach jednocześnie nie odprowadzając podatków jak osoby zameldowane** (np. infrastruktura drogowa).
- Stale rosnąca liczba dzieci wpływa na coraz większe zapotrzebowanie i wydatki na rozwój infrastruktury społecznej, oświatowej, sportowej, rekreacyjnej, opiekuńczej.

- **Na terenie miasta działa tylko jedna, z niewielką ilością uczniów, szkoła ponadpodstawowa (niepubliczne LO), i** fakt ten powoduje, że młodzież z Ząbek musi dojeżdżać do szkół znajdujących się poza Miastem.
- **Powierzchnia miasta jest niewielka – wpływa to negatywnie na atrakcyjność miasta pod względem zakupu gruntów inwestycyjnych, ale również pod względem zapewnienia gruntów przeznaczonych pod nowe mieszkalnictwo.**
- **Coraz bardziej uwidaczniający się problem ubóstwa** spowodowany wzrostem liczby osób pobierających świadczenia OPS w latach 2017-2020 – 525 do 559 osób (spadek w 2021 – 511 rodzin).
- **Coraz większe zapotrzebowanie na całodobową opiekę z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności.**
- **Głosowania związane z Budżetem Obywatelskim nie cieszą się popularnością**, co ukazuje problem związany uczestnictwem mieszkańców w podejmowaniu kluczowych decyzji dotyczących całego miasta.
- **Zdarzenia drogowe utrzymują się na wysokim poziomie**. Wpływa to na brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców poruszających się pojazdami, jak i osób pieszych.
- **Mała dostępność placówek opieki zdrowotnej w Ząbkach** (3 przychodnie na 10 tys. mieszkańców w 2021 roku), w porównaniu do województwa mazowieckiego (6), mogąca powodować problem z szybkim udzieleniem pomocy medycznej przez lekarzy pierwszego kontaktu.
- **Malejące w ostatnim pięcioleciu wydatki Miasta przeznaczane na ochronę zdrowia mieszkańców** (z 1 543 679 zł w 2017 roku do 1 434 952 zł w 2021) **mogą w przyszłości stanowić zagrożenie dla stanu zdrowia Ząbkowian**.

Wymiar gospodarczy:

- **Coraz niższa liczba przedsiębiorstw (4,9% w 2021 roku)** negatywnie oddziałująca na wysokość wpływów do budżetu Miasta z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).
- **Tereny inwestycyjne są w głównej mierze przeznaczane pod działalności gospodarcze związane z mieszkalnictwem** (sprzedaż lub wynajem), a nie na inne działalności, przez co i tak mała dostępność gruntów, na których miasto mogłoby zarabiać, zmniejsza się jeszcze bardziej.
- **Deficyt atrakcji turystycznych i walorów turystycznych**.
- **Mała różnorodność i/lub brak usług rekreacyjno-miejskich.**

Wymiar przestrzenny:

- **Główną przyczyną zanieczyszczeń powietrza jest niska emisja. Jest to powiązane z ubóstwem energetycznym,** na co wpływa m.in. emisja ze spalania w indywidualnych systemach grzewczych paliw stałych takich jak węgiel, drewno i biomasa, niewystarczające wykorzystanie OZE.
- **Miasto posiada mało terenów publicznej zieleni miejskiej, typu park, zieleń uliczna czy zieleń osiedlowa. Udział urządzonych terenów zielonych w powierzchni miasta wynosi** 3,7%.

- **Miasto nie posiada systemu roweru publicznego**, co powoduje brak możliwości korzystania z alternatywnych i ekologicznych środków transportu.
- Ząbki nie posiadają wystarczającej publicznej infrastruktury do ładowania pojazdów elektromobilnych. Jest komercyjna infrastruktura, natomiast publiczna (stacja przy ul. Orlej) jest niewystarczająca w obliczu gwałtownie wzrastającej liczby pojazdów elektromobilnych.
- **Komunikacja Ząbkowska nie wykorzystuje pojazdów niskoemisyjnych i zeroemisyjnych**.

Szanse

- **Obszar ZIT metropolii warszawskiej pozytywnie wpływający na wzrost potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej**.
- **Proces suburbanizacji spowodowany bliskością względem Warszawy** będzie wpływać pozytywnie na sytuację demograficzną w przyszłości, a zarazem będzie spowalniać proces starzenia się społeczeństwa w Ząbkach.
- **Trwająca imigracja zza granicy Polski. Na jej skutek będzie następował stały wzrost potencjalnej liczby osób zdolnych do pracy**.
- **Projekt Virtual WOF** w przyszłości pomoże miastu Ząbki w rozwoju komunikacyjnym, dostępnościowym oraz turystycznym.
- Utrzymujący się trend osiedlania się mieszkańców wielkich miast (np. Warszawa) na terenach zlokalizowanych w odległości 1 godziny dojazdu do centrum tego miasta, który powoduje **znaczny napływ nowych mieszkańców (najczęściej w wieku produkcyjnym) na tereny otaczające miasto centralne**.
- **Wzrost zewnętrznej dostępności transportowej**.
- **Trend w kierunku dalszego rozwoju spójnych systemów komunikacyjnych z miejscowościami sąsiednimi**.

Zagrożenia

- **Postępujący proces suburbanizacji** będzie powodować konflikty społeczne, wzrost natężenia ruchu pojazdów, zwiększone zużycie energii, wydłużony czas dojazdów do pracy oraz rosnące ceny nieruchomości. Ponadto będzie zwiększać się różnica pomiędzy liczbą osób zameldowanych a liczbą mieszkańców, która będzie rzutować na **powiększającą się różnicę między liczbą osób, które odprowadzają podatki w Ząbkach a liczbą osób, które będą korzystać z działalności, na które są przeznaczane te podatki**.
- **Postępująca degradacja stanu jakości środowiska naturalnego** (w tym powietrza).
- **Napływ cudzoziemców oraz uchodźców wojennych może skutkować narastającymi konfliktami społecznymi.**
- **Negatywny pośredni i bezpośredni wpływ epidemii COVID-19 na zdrowie**, też w kontekście pogorszenia stanu psychicznego (nasilone stany lękowe, depresyjne).

- **Zmiana podziału regionów statystycznych NUTS-2 według rozporządzenia Komisji Europejskiej, która weszła w życie w 2018 roku wpłynie na ograniczenie dofinansowania powiatów okołowarszawskich.**
- **Zmiany klimatyczne.**

9. Ewaluacja ex-ante

Cel badania

Kompleksowa ocena projektu Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033 przed jego przyjęciem w zakresie trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji – uzyskanie odpowiedzi na pytanie czy działania planowane w ramach strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów.

Zastosowana metodologia

Ewaluację ex-ante Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033 przeprowadzono w oparciu o cztery kryteria:

–**Trafności**	–adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów;
–**Skuteczności**	–czyli odpowiedzi na pytanie czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania;
–**Efektywności**	–czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych;
–**Spójności** wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu	–czy nie zachodzą sprzeczności między poszczególnymi celami i działaniami określonymi w projekcie Strategii, w jaki sposób założenia projektu Strategii przekładają się na obowiązujące dokumenty wykonawcze oraz czy wyznaczone w projekcie Strategii cele i kierunki działań są spójne z dokumentami wyższego rzędu.

Procesowi opracowania strategii towarzyszyła równoległa **ewaluacja partycypacyjna.** Każdy etap prac przyczyniał się do ulepszania i doprecyzowywania zawartości dokumentu Strategii dzięki opiniom i propozycjom przekazywanym przez interesariuszy procesu. Głównymi formami **umożliwiającymi partycypacyjny udział w ewaluacji** były:

- Trzy warsztaty strategiczne (31.03.2023 r., 20.04.2023 r., 10.05.2023 r.),
- Konsultacje społeczne (dwa spotkania konsultacyjne 3 lipca 2023, konsultacje emaliowe i zbierania uwag na stronie Miasta),
- Zbieranie uwag do materiałów po warsztatowych,
- Indywidualne konsultacje z przedstawicielami jednostek i wydziałów Miasta.

Zasadnicze znaczenie posiadały warsztaty strategiczne, podczas których omówiono potencjały i bariery rozwojowe Miasta Ząbki oraz sformułowano główną aspirację i domeny strategicznego rozwoju. Na ich podstawie utworzono strukturę celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań odpowiadających na wspólnie omówione wyzwania i problemy. Owocem tych prac było ponadto określnie zasad systemu monitoringu oraz wdrażania strategii.

Na potrzeby kompleksowej oceny projektu Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033 wykorzystano następujące narzędzia badawcze: desk research (analiza danych zastanych), ocenę ekspercką.

Główne wnioski

Określone w projekcie Strategii cele i kierunki działań odpowiadają na zidentyfikowane w diagnozie oraz podczas prac strategicznych problemy i potrzeby (społeczne, przestrzenne, gospodarcze) oraz są zgodne z przeprowadzoną analizą SWOT.

Cele strategiczne zostały zoperacjonalizowane poprzez cele operacyjne, a w ich ramach wskazano przykładowe kierunki działań. Analiza wykazała, że cele operacyjne zostały sformułowane poprawnie, a co za tym idzie – będą przyczyniać się do realizacji misji rozwojowej Miasta Ząbki zdefiniowanej przy opracowaniu Misji w Modelu Ashridge w sposób partycypacyjny. Podczas ewaluacji nie zidentyfikowano celów operacyjnych lub kierunków działań, które nie przyczyniałyby się do osiągnięcia przyjętej misji rozwoju Miasta Ząbki.

Zaplanowane cele strategiczne są także właściwie sformułowane – dobrano odpowiednie, przypisane pożądanym rezultatom, wskaźniki, których wartości są możliwe do osiągnięcia przy wykorzystaniu alokowanych zasobów. Dobrane wskaźniki w ramach każdego z celów strategicznych są możliwe do realnego zbierania i monitorowania.

Cele operacyjne były weryfikowane kilkukrotnie, przy czym kluczowe znaczenie miało ich omówienie podczas warsztatów, spotkań roboczych z przedstawicielami UM Ząbki oraz wyłożenia podczas konsultacji społecznych (na tym etapie wpłynęły wnioski zmieniające treść/zawartość celów oraz ich operacjonalizację).

Projekt Strategii jest spójny wewnętrznie: zachowano spójność między częścią diagnostyczną a celami strategicznymi i operacyjnymi, a także spójność między celami i kierunkami działań a zaproponowaną misją rozwoju Miasta Zielonka, w tym w zakresie spełnienia określonych wartości i standardów. Projekt Strategii oferuje także rozwiązania wdrożeniowe w zakresie zapewnienia spójności programowania rozwoju miasta – analizuje obecnie obowiązujące w Mieście Ząbki dokumenty wykonawcze w kontekście ich aktualności do kluczowych założeń Strategii oraz zawiera wytyczne do sporządzania lokalnych dokumentów wykonawczych.

Dokument jest również spójny z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu tj. Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 + oraz Strategią Rozwoju

Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku. Cele zawarte w projekcie Strategii są komplementarne z założeniami dokumentów regionalnych i ponadlokalnych w zakresie celów oraz głównych kierunków interwencji publicznych.

Planowane w projekcie Strategii cele rozwojowe będą się także przyczyniać do osiągnięcia niektórych celów zawartych w dokumentach regionalnych i ponadlokalnych (m.in. w zakresie mobilności, ochrony zasobów środowiska naturalnego, usług publicznych).

Rekomendacje

Projekt Strategii pod względem przyjętych kryteriów ewaluacyjnych oceniony został pozytywnie:

- Trafność – postawione cele, kierunki działań i zadania są adekwatne do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów;
- Skuteczność – wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane kierunki działań i zadania;
- Efektywność – przewidywane nakłady finansowe odpowiadają planowanym celom;
- Spójność – dokument jest spójny wewnętrznie i zewnętrznie zarówno na poziomie Miasta jak i poziomie ponadlokalnym.

Po przeprowadzonej ewaluacji ex-ante rekomenduje się Strategię do wdrożenia.

10. Spis rysunków

Rysunek 1. Elementy strategii rozwoju Miasta 8
Rysunek 2. Zasięg występowania JCWPd i JCWP względem Miasta Ząbki 43
Rysunek 3. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego 54
Rysunek 4. Funkcje terenu zgodne z MPZP (L) i lokalizacja na terenie Miasta Ząbki (P) ... 57

11. Spis plansz

Plansza 1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta Ząbki 36
Plansza 2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta Ząbki – aspekty środowiskowe i obszary ochronione 37
Plansza 3. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Miasta Ząbki wraz z działaniami strategicznymi, bezpośrednio odnoszą się do przestrzeni miasta 38

12. Spis tabel

Tabela 1. Ocena stanu Jednolitych części wód powierzchniowych na obszarze Miasta Ząbki 40
Tabela 2. Ocena stanu Jednolitych części wód podziemnych na obszarze Miasta Ząbki 41
Tabela 3. Ogólna charakterystyka JCWPd na obszarze Miasta Ząbki 41
Tabela 4. Wytyczne dla wybranych lokalnych dokumentów wykonawczych oraz opracowań programowych/ planistycznych niższego rzędu 64
Tabela 5. Wskaźniki monitorowania Strategii 66

UZASADNIENIE

Zgodnie z Uchwałą nr LXXIV/664/2023 Rady Miasta Ząbki z dnia 25 stycznia 2023r. w sprawie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033 oraz Uchwałą nr LXXXII/768/2023 Rady Miasta Ząbki z dnia 20 września 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033 przeprowadzona została procedura opracowania przedmiotowego dokumentu.

Jednym z ostatnich etapów opracowania Strategii było przeprowadzenie lub odstąpienie od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii.

W dniu 28.09.2023r. Miasto Ząbki wystąpiło do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z wnioskiem o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Warszawie w dniu 26 października 2023r. przesłała swoje stanowisko w przedmiotowej sprawie.

W dniu 9 lutego 2024r. Miasto Ząbki uzyskało uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033” od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie.

Z uwagi na brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko „Strategia Rozwoju Miasta Ząbki na lata 2024-2033” może zostać przyjęty przez Radę Miasta Ząbki.